Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Formování orgánů místní samosprávy v obci Čerčany

Jan Breburda

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jan Breburda

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Formování orgánů místní samosprávy v obci Čerčany

Název anglicky

The process of Setting Up the Local Government in the Municipality of Čerčany

---

Cíle práce

Cíl práce spočívá ve zjištění faktorů ovlivňujících způsob formování orgánů místní samosprávy ve obci Čerčany. Dílčími cíli práce bude v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy. 2. Identifikovat aktéry politického procesu v obci (lokální politické subjekty, zájmové skupiny, podnikatelské subjekty apod.) a analyzovat jejich vzájemné vztahy. 3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy na základě lokálních koaličních a politických vztahů.

Metodika

Při vypracování práce bude využit výzkumný přístup, jenž zohledňuje odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých kategorií. Práce bude mít charakter případové studie. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. K analýze a interpretaci lokálních koaličních a politických vztahů bude proveden kvalitativní výzkum založený na polostrukturovaných rozhovorech s komunálními politiky.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Čerčany, komunální politický proces, volební strana, lokální stranický systém, komunální koalice

---

Doporučené zdroje informací

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika : obce, aktéři a cíle místní politiky.* Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

BERNARD, Josef. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj.* Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8.

BUBENÍČEK, V.; KUBÁLEK, M. Charakter lokální politiky v suburbánním politickém prostoru . In: Acta Politologica, 4 sv. 3 č., 2012, ISSN 1803-8220.

BUBENÍČEK, V.; KUBÁLEK, M. Konfliktní linie v malých obcích. In: Acta Politologica, 2 sv. 3 č., 2010, ISSN 1803-8220.

ČMEJREK, Jaroslav; BUBENÍČEK, Václav; ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru : specifika politického života v obcích ČR.* Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

ČMEJREK, Jaroslav. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR.* Davle: Alfa Nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-87168-10-3.

JÜPTNER, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80-101.

OUTLÝ, J. Volby do zastupitelstev vývoj a souvislosti. Politologická revue č. 2, 2003, s. 17- 44.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie.* Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-628-4.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

PhDr. RNDr. Michal Kubálek, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 6. 6. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 24. 11. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 26. 11. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Formování orgánů místní samosprávy v obci Čerčany" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 26.11.2023 _____

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval PhDr. RNDr. Michalu Kubálkovi, Ph.D. za ochotný přístup, odborné rady a připomínky, při zpracování této bakalářské práce. Dále bych chtěl poděkovat jednotlivým zastupitelům obce Čerčany za jejich čas a vřelý přístup při rozhovorech.

Formování orgánů místní samosprávy v obci Čerčany

Abstrakt

Tato bakalářská práce je zaměřena na problematiku formování orgánů místní samosprávy v obci Čerčany. Práce je rozdělena na dvě části, část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části jsou popsány a vysvětleny základní pojmy spojené se státní a s veřejnou správou, obcí a jejími orgány, komunálním volebním systémem, politickými stranami a typologií koalic.

Praktická část se následně zaměřuje na základní charakteristiku obce Čerčany, jmenovitě se jedná o polohu, historii obce. Dále je zde provedena demografická a socioekonomická analýza. V závěrečné části je zpracována komparace výsledků komunálních voleb do zastupitelstva obce v letech 2010–2022. Následně je proveden rozbor rozhovorů s jednotlivými zastupiteli obce.

Klíčová slova: Komunální politický proces, lokální stranický systém, Čerčany, volební strana, komunální koalice

The formation of local self-government institutions in the municipality of Čerčany

Abstract

This bachelor thesis focuses on the issue of the formation of local self-government bodies in the municipality of Čerčany. The thesis is divided into two parts, a theoretical part and a practical part.

In the theoretical part the basic concepts related to state and public administration, municipality and its bodies, municipal electoral system, political parties and typology of coalitions are described and explained.

The practical part then focuses on the basic characteristics of the village of Čerčany, particularly its location and history. Furthermore, a demographic and socio-economic analysis is made. In the final part, a comparison of the results of the municipal elections to the municipal councils in the years 2010–2022 is elaborated. Afterwards, an analysis of interviews with individual municipal councillors is made.

Keywords: Municipal political process, local party system, Čerčany, electoral party, municipal coalition

Obsah

1. Úvod **11**

2. Cíl práce a metodika **13**

2.1 Cíl práce 13

2.2 Metodika 13

3. Teoretická východiska **14**

3.1 Veřejná správa a samospráva 14

3.2 Obec a její orgány 14

3.2.1 Zastupitelstvo obce 14

3.2.2 Rada obce 15

3.2.3 Starosta 16

3.2.4 Obecní úřad 16

3.2.5 Výbory a komise 16

3.3 Volby 17

3.3.1 Volební systémy všeobecně 17

3.3.2 Komponenty volebního systému 18

3.4 Komunální volební systém 21

3.4.1 Komunální volby – obvod, forma kandidatury, hlas, volební klauzule a formule 21

3.5 Politické strany 22

3.5.1 Politické strany na komunální úrovni 23

3.5.2 Nezávislí kandidáti 23

3.6 Konfliktní linie na poli polické scény 23

3.6.1 Konfliktní linie na komunální úrovni 24

3.7 Politické koalice na komunální úrovni 25

3.8 Rozdělení koalic podle S. Balíka 26

3.9 Minimální vítězné koalice 26
3.9.1 Ideově propojená 26
3.9.2 Ideově nepropojená koalice 26
3.10 Nadměrné koalice 27
3.10.1 Ideově propojená 27
3.10.2 Ideově nepropojená koalice 27
3.10.3 Široká koalice 27
3.10.4 Všestranická koalice 27
3.11 Rozdělení obcí/koalic podle P. Jüptnera 28
3.11.1 Nejmenší obce 28
3.11.2 Menší střední obce 28
3.11.3 Větší střední obce 28
3.11.4 Největší obce 29
4. Vlastní práce 30
4.1 Obec Čerčany 30
4.1.1 Poloha obce 30
4.1.2 Historie obce 31
4.1.3 Demografický vývoj obce 32
4.2 Ekonomická aktivita v obci 35
4.2.1 Míra nezaměstnanosti v obci 35
4.2.2 Podnikatelská aktivita v obci 37
4.3 Charakter zástavby a územní plán 38
4.4 Rozpočet obce 39
4.4.1 Příjmy obce 40
4.4.2 Výdaje obce 40
4.5 Političtí aktéři v obci 41

4.6 Komparace výsledků komunálních voleb v letech 2010–2022 v obci 42
4.6.1 Volby do zastupitelstev – rok 2010 42
4.6.2 Volby do zastupitelstev – rok 2014 43
4.6.3 Volby do zastupitelstev – rok 2018 44
4.6.4 Volby do zastupitelstev – rok 2022 45
4.6.5 Personální rozbor v průřezu volbami 47
4.7 Analýza rozhovorů 49
4.7.1 Vývoj obce 49
4.7.2 Současné problémy, spory a styl politiky v obci 50
4.7.3 Sestavování kandidátních listin 52
5. Závěr 54
6. Seznam použitých zdrojů 57
6.1 Literatura 57
6.2 Legislativní zdroje: 58
6.3 Internetové zdroje: 58
7. Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratek 60
7.1 Seznam obrázků 60
7.2 Seznam tabulek 60
7.3 Seznam grafů 60
7.4 Seznam schémat 61
7.5 Seznam použitých zkratek 61
8. Přílohy 62
8.1 Příloha 1 – Otázky na zastupitele obce Čerčany 62

1. Úvod

Komunální politika je jednou z klíčových součástí systému a demokracie v České republice. Jedná o nejnižší stupeň politické úrovně a svým charakterem se podstatně liší od tradiční vrcholové politiky státu.

Klíčovým faktorem je zde často samotná rozloha dané obce či města. Je zřejmé, že jiné zájmy budou na malé vesnici, jiné zájmy pak budou ve městě. Díky tomu však komunální politika nabízí široké spektrum rozmanitosti, kdy se v každém samosprávném celku daný přístup místního vedení liší. Někde se snaží aktivně budovat obec určitým způsobem tak, aby se konstantně rozvíjela a rozrůstala, jinde se jedná jen o pomyslné nejnutnější udržování chodu obce.

Dalším faktorem, který odlišuje komunální politiku od vrcholové, je ten, že se přímo týká občanů dané obce. Lze namítat, že i vrcholová politika se týká všech občanů, ovšem ne vždy mají rozhodnutí okamžitý a konkrétní dopad právě na občany. Naproti tomu však lidé, kteří žijí v dané obci či městě, mají, nebo by alespoň měli mít zájem na tom, aby daná obec či město vykonávaly to, co je v jejich zájmu tak, aby docházelo k neustálému zlepšování života lidí v dané lokalitě.

Bakalářská práce využívá případové studie k tomu, aby zjistila, jak se formují orgány místní samosprávy v obci Čerčany. Pro pochopení celé problematiky se práce dělí na teoretickou a praktickou část.

V teoretické části jsou popsány a vysvětleny základní pojmy, jakými jsou státní a veřejná správa, obec a její orgány, komunální volební systém a typologie koalic.

Praktická část se následně zaměřuje na základní charakteristiku samotné obce Čerčany. Dále je provedena demografická a socioekonomická analýza. V závěrečné části je zpracována komparace výsledků komunálních voleb letech 2010–2022. Následně je proveden rozbor rozhovorů s jednotlivými zastupiteli obce.

Cílem této studie je zjistit, jakým způsobem funguje zastupitelstvo a vedení obce, na základě čeho dělá rozhodnutí, jak řeší případné spory, jakým plánuje budoucí rozvoj a způsob, kam bude obec směřovat.

Důvodů pro zvolení tohoto tématu je několik. Prvním je, že téma práce souvisí se studijním oborem Veřejná správa a regionální rozvoj. Dalším důvodem je, že jsem se

v obci narodil, vyrůstal jsem zde a dodnes na ni mám vazby. Zároveň se domnívám, že komunální politika by nám neměla být lhostejná, jelikož má přímý vliv na místo, kde žijeme.

2. Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je odhalit okolnosti, které mají vliv na utváření orgánů místní samosprávy v obci Čerčany. Hlavní cíl je pro přehlednost rozdělen do dalších tří dílčích cílů.

První z nich se zabývá socioekonomickými ukazateli, u nichž vyhodnocuje, jaký mají vliv na činnost místní samosprávy. Dalším dílčím cílem je seznámit se s konkrétními politicky zainteresovanými členy obce. Posledním cílem je popsat, jak vypadá rozhodování mezi zainteresovanými činiteli v rámci koaličních a politických vztahů v obci.

2.2 Metodika

Bakalářská práce je zpracována formou případové studie, která bere v potaz různé rozhodovací procesy napříč orgány místní samosprávy v obci Čerčany. Pro úplnost je práce rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část je sepsána na základě rešerší z odborné literatury, které byly použity k vysvětlení odborných pojmů a definic. V bakalářské práci dojde k vysvětlení například takových pojmů, jako jsou státní správa, orgány, samospráva, volební systémy nebo problematika typologie koalic. Znalost těchto pojmů je k pochopení celé bakalářské práce a především její praktické části klíčová.

Praktická část bakalářské práce pak vychází z dat, která byla získána pomocí metody socioekonomické a demografické analýzy. Ke sběru dat došlo ze statistik Českého statistického úřadu a Monitoru státní pokladny. Statistické výsledky byly dále porovnávány s výsledky komunálních voleb do zastupitelstva, které v obci Čerčany proběhly mezi roky 2010–2022. Rozhodujícím bodem praktické části bakalářské práce je kvalitativní výzkum, který byl vytvořen z polostrukturovaných rozhovorů s politicky angažovanými činiteli v Čerčanech. Díky výzkumu lze vytvořit obraz toho, jakým stylem se v obci přistupuje k politickým problémům a jak se řeší případné konflikty v obci.

3. Teoretická východiska

3.1 Veřejná správa a samospráva

Termín veřejná správa se používá jakožto název pro činnosti spojené s fungováním státu. Veřejná správa je zároveň také souhrnný pojem pro státní správu a samosprávu. (Koudelka, 2007, s. 15–16)

Stát sám o sobě je nositelem veškeré moci, která se dělí na moc zákonodárnou, moc výkonnou a moc soudní. V případě státní správy se jedná o moc výkonnou. Mluvíme zde o každodenních činnostech, které jsou spojeny s fungováním a chodem státu a jsou vykonávány příslušnými orgány. (Koudelka, 2007, s. 15–16)

Samospráva je naopak název pro samostatné fungování územních celků. V podstatě lze tedy říci, že vykonávání veřejné správy stát přenechává jiným. Stát sám o sobě jako takový není schopen vykonávat veškeré úkony, tudíž dochází k tomu, že část své moci předává jiným celkům. Jmenovitě se jedná o obce a kraje, které poté působí jako autonomní celky, fungující nezávisle na sobě. (Koudelka, 2007, s. 15–16)

3.2 Obec a její orgány

Obec je nejmenší samosprávný celek v České republice. Jedná se o samostatnou jednotku, kterou vymezuje určité území, které musí být uvedeno v katastru nemovitostí. V současné době je vznik nové obce možný pouze odštěpením od jiné obce za splnění určitých podmínek, jako je např. mít vlastní katastr tak, aby nemohlo docházet k dalším výrazným změnám na úrovni lokální samosprávy. Další podmínka udává, že ať už nově vzniklá obec, tak i zbytková část musí ve výsledku mít alespoň jeden tisíc obyvatel. Samotný vznik může nastat pouze k 1. lednu daného roku. Všechny obce v České republice musejí mít svůj název, zároveň mají právo mít vlastní symboly, tedy jmenovitě svou vlajku, svůj znak. (zákon č. 128/2000 Sb.; o obcích)

3.2.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstva jsou základem každé obecní samosprávy a jsou složena z několika členů. Jejich počet záleží na samotném počtu obyvatel v obci. Členové zastupitelstva jsou voleni v tzv. komunálních volbách občany obce. Jakožto člen zastupitelstva má každá

osoba v této funkci práva a povinnosti, např. účast na jednotlivých zasedáních, na kterých je oprávněna předkládat návrhy na projednání, nápady na rozvoj obce, a naopak klást dotazy či vznášet připomínky a námitky k návrhům svých kolegů zastupitelů. Četnost zasedání zastupitelstva není nikterak specifikována, dochází k nim podle potřeby. Jediným požadavkem je, že zasedání musí probíhat nejméně jednou za každé tři měsíce. Starosta je oprávněn sám svolat zasedání, nebo je povinen tak učinit na žádost minimálně jedné třetiny členů. Průběh samotného zasedání je veřejný, což znamená, že je otevřen prakticky pro každého zájemce. Informace o programu, místě a čase konání jsou zveřejněny obecním úřadem minimálně sedm dní před samotným datem konání. Během zasedání se veškerý obsah jednání zaznamenává do zápisu. Zápis musí podepsat starosta či místostarosta a dále dva ověřitelé, a to nejpozději do deseti dnů od uskutečnění. Zápis obsahuje informace například o počtu členů, kteří se zúčastnili, programu schůze, průběhu a přijatých usneseních. Zastupitelstvo je usnášeníschopné, pokud je přítomna nadpoloviční většina členů. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 39–42)

Tabulka 1 - Počet zastupitelů podle velikosti obce

Počet obyvatel	Počet zastupitelů
do 500	5 až 15
500 až 3000	7 až 15
3000 až 10 000	11 až 25
10 000 až 50 000	15 až 35
50 000 až 150 000	25 až 45
nad 150 000	35 až 55

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích.

3.2.2 Rada obce

Rada obce je výkonný orgán odpovědný zastupitelstvu a skládá se ze starosty, místostarosty a případně dalších místostarostů, spolu s ostatními členy, kteří jsou voleni ze zastupitelstva. Počet členů rady obce musí vždy být lichý a nesmí přesáhnout jednu třetinu všech členů zastupitelstva. Výjimku mají pouze malé obce s nižším počet zastupitelů než patnáct. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 43–44)

Zasedání rady jsou neveřejná a konají se vždy, pokud je to potřeba. Pro usnášeníschopnost platí stejné pravidlo jako pro zastupitelstvo, a to takové, že rada je usnášeníschopná, pokud je přítomna nadpoloviční většina členů. Veškeré projednávané

záležitosti jsou zaneseny do zápisu z porady, který je velmi podobný zápisům ze zasedání zastupitelství. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 43–44)

Rada připravuje návrhy, které následně projednává zastupitelstvo během svých zasedání. Zároveň má vyhrazeno například zabezpečovat hospodaření obce, vydávat nařízení, stanovovat, jakým způsobem jsou rozdělené pravomoci, například v souvislosti s působností obce, posuzovat a projednávat návrhy, ze strany členů zastupitelstva, případně komisí a kontrolovat plnění úkolů obecním úřadem, případně komisemi, které jsou v obci zřízeny. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 43–44)

3.2.3 Starosta

Úkolem starosty je zastupování obce navenek, tedy dalo by se říci, že je tváří obce. Do pozice je volen z řad zastupitelstva a zároveň je s ním vybírán člen i do pozice místostarosty, který případně zastupuje pozici starosty, pokud současný starosta není schopen plnit své povinnosti, nebo pokud dojde k jeho odvolání z funkce. Podmínkou pro to, aby bylo možné ucházet se o jednu z těchto pozic je, že daný člověk musí být občanem České republiky. Starosta je povinen například informovat veřejnost o činnostech obce, plnit úkoly zaměstnavatele, rozhodovat o pracovních poměrech zaměstnanců dané obce, také odpovídá za přezkoumání hospodaření obce. Ze své pozice také řídí zasedání rady a zastupitelstva. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 45–46)

3.2.4 Obecní úřad

Obecní úřad se skládá ze starosty, místostarosty, a pokud v obci existuje i funkce tajemníka, tak je taktéž součástí úřadu. Z výkonu jejich činnosti je zakázáno angažovat se v politických stranách či hnutích. Vedle těchto osob úřad tvoří i zaměstnaní úředníci, kteří zajišťují chod úřadu jako takového. Úřad má za úkol plnit úkoly a pověření udělené zastupitelstvem či radou obce a zároveň asistovat výborům a komisím, které jsou v obci ustaveny (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 47)

3.2.5 Výbory a komise

Výbor má právo samostatně zřizovat zastupitelstvo a naopak je povinen vždy vytvořit výbor pro finance a kontrolu. Každý z těchto výborů musí mít alespoň tři členy a předseda výboru musí být členem zastupitelstva. Výbory poté dohlíží na fungování obce

v různých oblastech, ke kterým jsou zřízeny, případně působí v pozici, kdy podávají návrhy související s rozvojem obce. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 48–49)

Na opačné straně existují komise, jež rady obcí ustavují. Jejich hlavním úkolem je poskytovat rady v různých oblastech prostřednictvím stanovisek a návrhů. Osoba zvolená předsedou komise musí nejprve prokázat zvláštní odbornou způsobilost pro výkon své funkce (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 48–49)

3.3 Volby

Volby probíhají v České republice na několika úrovních. Máme zde volby do senátu, volby do poslanecké sněmovny a volby komunální. V každých demokratických volbách je důležité, aby zde byla politická pluralita, tedy aby si volič mohl vybírat z co nejvíce kandidátů, případně politických stran a hnutí. Problém často nastává v nejmenších obcích, kde může docházet k tomu, že se zde díky nízkému počtu obyvatel a malému zájmu nedaří sestavit kandidátní listiny. Voliči tak nemají velké možnosti výběru z kandidátů. (www.mvcr.cz)

3.3.1 Volební systémy všeobecně

Základem volebního systému je stanovení všech volebních orgánů, složení kandidátů, uspořádání hlasovacího systému občanů, samotné sčítání hlasů a jejich přerozdělení na jednotlivé mandáty. Celý systém je velmi náročný, a tak je důležité využívat volební principy, kterými jsou princip proporcionální (poměrný) a většinový. (Chytilek, Šedo, Lebeda, Čaloud, 2009, s. 111–112)

3.3.1.1 Většinový volební systém

Hlavní předností většinového volebního systému je jeho jednoduchost, dále také personalizace a úzké propojení mezi voličem a kandidátem. K využití dochází v obvodech s jedním mandátem. Počet jednotlivých mandátů závisí na počtu volebních obvodů. Znamená to, že kolik je obvodů, tolik je mandátů. Voliči si vybírají z jednotlivých kandidátů a ten, který obdrží většinu hlasů, získá v daném obvodu mandát. Největší úskalí u většinového volebního systému je možné zvýhodnění větších politických subjektů, navíc výsledky voleb nemusí dostatečně a předně reflektovat rozložení politických sil. V krajním

případě může nejsilnější strana dokonce i prohrát volby. (Chytilek, Šedo, Lebeda, Čaloud, 2009, s. 111–112)

3.3.1.2 Poměrný volební systém

Poměrný volební systém je přesným opakem toho většinového. Dochází zde k naplnění základního principu demokratických voleb. Je tedy přesně definováno rozložení politických sil mezi jednotlivými subjekty. S tím se však pojí hlavní problém, kterým je to, že existuje velké množství politických stran. Proto, aby se předešlo nadměrnému počtu, uplatňuje se tzv. volební klauzule (základní hranice je 5 %), kterou musí politická uskupení překonat. Složitější je také formování vítězné koalice a exekutivy. Voliči si vybírají z kandidátních listin jednotlivých polických stran. K posílení personalizace je možnost udělovat stranickým kandidátům tzv. preferenční hlasy. Je tedy možné ovlivnit pořadí kandidátů na listině. (Chytilek, Šedo, Lebeda, Čaloud, 2009, s. 183–184)

3.3.2 Komponenty volebního systému

Součástí volebního systému je několik důležitých prvků. Jmenovitě se jedná o volební obvod, formu kandidatury, strukturu hlasu, volební klauzuli, volební formuli.

3.3.2.1 Volební obvod

Jedná se o vymezené území, na které je přidělen určitý počet mandátů. Celkový počet přidělovaných mandátů je předem stanoven podle pravidel. Významnou roli zde také sehrává druh samotných voleb, kdy kupříkladu často dochází k tomu, že má daný volební obvod počet přidělených mandátů rozdílný ve volbách do poslanecké sněmovny oproti volbám do krajských zastupitelstev. Samostatná velikost volebního obvodu je také rozhodující: čím je daný obvod vetší, tím je na něj přiděleno více mandátů. V neposlední řadě je zde potřeba také zmínit takzvaný „gerrymandering“. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 54)

3.3.2.2 Gerrymandering

Gerrymandering je účelová manipulace s volebními obvody, díky které může dojít k možnému zvýhodnění politické strany, která tento návrh prosadí. Prvotní použití gerrymanderingu se datuje do státu Massachusetts v USA v roce 1812. Hlavní uplatnění nachází především v obvodech s jedním mandátem. Pro představu je níže na obrázku

uveden příklad, kdy je možné chytrou manipulací s jednotlivými obvody dosáhnout možného vítězství i s nižším počtem hlasů, než obdrží protistrana. (Chytilek, Šedo, Lebeda, Čaloud, 2009, s. 18)

Obrázek 1 - Gerrymandering příklad

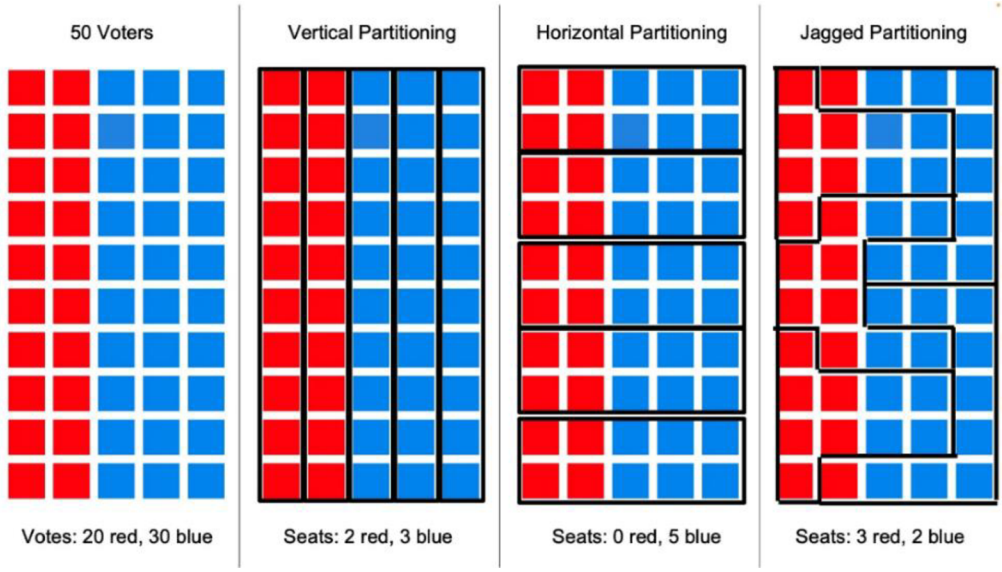

Zdroj: www.scientificamerican.com

3.3.2.3 Forma kandidatury

Formy kandidatury je možné rozdělit na dvě základní formy - personální a stranická kandidatura. V případě personální kandidatury si voliči vybírají své kandidáty v obvodech s jedním mandátem. Pokud má systém více mandátů, tak se přechází ke stranické kandidatuře a voliči volí politickou stranu ze seznamu kandidátů. Kandidátní listiny obsahují více jmen kandidátů než je počet mandátů a pořadí kandidátů na listině má v závěrečné fázi rozhodující význam. Existují tři typy kandidátních listin - přísně vázané, vázané a volné. V přísně vázané listině mají kandidáti předem určená pořadí, které nemohou být voličem změněna. U vázané listiny má volič možnost ovlivnit pořadí kandidátů. U volné listiny má pak volič možnost vybírat z různých možností a není omezen pouze na jednu volbu. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 60–62)

3.3.2.4 Struktura hlasu

Podobně jako u kandidátních listin je to i v případě udělování hlasu. Je tedy možné v případě personálních kandidatur udělit pouze jeden hlas. Příkladem mohou být volby do senátu. Také volič může udělit více hlasů, pokud se jedná třeba o volby do poslanecké sněmovny, kdy je možné kromě politické strany udělit také preferenční hlasy pro

kandidáty, které volič uzná za vhodné. Čím víše se daný kandidát umístí, tím má vetší šanci, že se do sněmovny dostane. Při volbách do zastupitelstev obcí má volič takzvaný vícenásobný hlas, což znamená, že má takový počet hlasů, kolik je počet mandátů. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 62)

3.3.2.5 Volební klauzule

Volební klauzule udává nejmenší možné procento hlasů, které je potřebné pro přerozdělování mandátů politickou stranou. V České republice se tato klauzule používá na všech úrovních voleb a je stanovena na 5 %. Může však docházet k jejímu zvýšení, a to v případě, kdy se některé politické strany spojí a utvoří tak koalici. Dlouhou dobu zde platilo pravidlo dvojnásobku, tedy pokud se spojily dvě strany, bylo zapotřebí 10 %, v případě tří stran pak 15 %. Ke změně však došlo v parlamentních volbách, které se konaly v roce 2021. Po přezkoumání shledal Ústavní soud volební klauzule pro koalice v rozporu s ústavou a následně byla provedena změna. 5% hranice pro jednu stranu se zachovala, ale pro koalici dvou stran stačí nyní pouhých 8 % tří a více stran 11 %. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 57)

3.3.2.6 Volební formule

Prostřednictvím volebních formulí se rozdělují mandáty mezi jednotlivé účastníky voleb. V České republice jsou k tomuto rozdělení využívány 2 hlavní volební formule - většinová a proporcionální. Většinová volební formule má využití tam, kde jsou volby pouze jednomandátové, jako v případě voleb do senátu. Proporcionální volební formule má své uplatnění v obvodech s více mandáty a jedná se například o volby do poslanecké sněmovny nebo obecních zastupitelstev. Hlavní roli zde hraje velikost volebního obvodu. U malých obvodů je kladen velký důraz na většinové volební formule a naopak u větších a velkých obvodů jsou důležité proporcionální volební formule. (Balík, 2009, s. 101–104)

U proporcionálních volebních formulí nesmí být opomenuto vysvětlení pojmů volební kvóty a volební dělitelé. Volební kvóty určují minimální počet hlasů, který je nutný pro získání mandátů. Počet mandátů jednotlivých subjektů se určuje podle toho, kolikrát je možné obdržené hlasy vydělit volební kvótou. Mezi volební kvóty patří například Hareova, Imperialiho nebo Hagenbach-Bischoffova kvótu. (Balík, 2009, s. 101–104)

Mohou však nastat i takové okolnosti, kdy není možné z prvního sčítání hlasů ustanovit počet mandátů. Pak je nutné přejít ke složitějšímu dělení, kdy pro volební dělitele platí, že se získané hlasy jednotlivých stran postupně dělí řadou dělitelů. Mandát je pak přisouzen straně s nejvyšším průměrem hlasů. K tomuto výpočtu se používají následující metody:

- d´Hondtova metoda - existuje základní a modifikovaná varianta, ale obě vycházejí z postupného dělení čísel (1, 2, 3, 4 případně upravenou 1,42, 2, 3, 4),
- Sainte-Laguë metoda - dochází k dělení lichými čísly (1, 3, 5, 7),
- Imperiali - dánský dělitel.

V České republice se pro volby do poslanecké sněmovny a obecních zastupitelstev využívá d'Hondtova metoda, zatímco modifikovaná d'Hondtova metoda se používá u voleb do zastupitelstev krajů. (Balík, 2009, s. 101–104)

3.4 Komunální volební systém

Komunální volby upravuje zákon č. 491/2001 Sb. V České republice se jedná o volby na „nejnižší úrovni“. Můžeme je také nazvat volby do obecních zastupitelstev. Zastupitelstva jsou volena na 4 roky. Každý občan České republiky, který dosáhl věku osmnácti let a má trvalý pobyt na území dané obce, má možnost ve své obci volit jednotlivé kandidáty do zastupitelstva, zároveň zde má také právo být zvolen. Volič tedy má takzvané aktivní a pasivní právo, tedy právo volit a být volen. Toto právo je upraveno zákonem č. 128/2000 Sb. Zároveň tento zákon stanovuje také právo volit pro občany jiného státu, kteří však také mají trvalý pobyt v obci. (zákon č. 491/2001 Sb.; o volbách do zastupitelstev obcí)

3.4.1 Komunální volby – obvod, forma kandidatury, hlas, volební klauzule a formule

Ve většině případů má obec jen jeden volební obvod, i když je zde ze strany zastupitelstva možnost vytvořit obvodů více. V malých obcích pozbývá více obvodů smysl, takže je možné se s nimi setkat spíš na úrovni větších obcí či měst, a to podle počtu obyvatel. Specifická je situace v Hlavním městě Praze, kde mohou jednotlivé městské části spadat do jednoho obvodu. Vše se řídí podle § 27 zákona č. 128/2000 Sb. (zákon č. 128/2000 Sb.; o obcích)

Voliči se mohou během voleb rozhodovat mezi kandidátními listinami, jednotlivými kandidáty a také mohou slučovat kandidáty z různých listin. Počet členů politických stran či uskupení nesmí převyšovat počet členů zastupitelstva. Odchylka je přípustná pouze v případě nejmenších obcí, kde je voleno sedm zastupitelů a méně. Pak je přípustné, aby byl počet členů na kandidátní listině o maximálně jednu třetinu vyšší. Do zastupitelstva mohou kandidovat i nezávislí kandidáti. Musí ale splnit podmínku, že dostanou podpisy 7 % voličů z dané obce. U samostatných kandidátů se hranice pohybuje v rozmezí 5–0,5 %, a to v závislosti na velikosti dané obce. Nejpozději 85 dní před volbami je potřeba uveřejnit počet potřebných podpisů voličů. Výhodu v tomto mají politické strany, které jsou registrované a mají tedy usnadněnou situaci v tom, že nemusí dokládat potřebné podpisy, jako je tomu u nezávislých kandidátů. Strany si samy určují pořadí jednotlivých kandidátů. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 60–62)

Jak již bylo zmíněno výše, každý volič má takový počet hlasů, který odpovídá počtu členů zastupitelstva v dané obci. Podle svých preferencí volič může vybrat jednu kandidátní listinu, zároveň však může vybírat napříč všemi kandidátními listinami jednotlivé kandidáty. Velkou výhodu mají strany, které mají plné kandidátní listiny, a to z důvodu, kdy volič vybere pouze jejich kandidátní listinu. Tím dochází k tomu, že odevzdá všechny své hlasy právě této straně. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 62)

Stejně jako v ostatních volbách v České republice je ke zvolení zapotřebí dosáhnout 5% hranice. K této hranici není nutné přihlížet v takovém případě, že byla podána pouze jedna kandidátní listina. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 57)

Jak už bylo uvedeno výše, tak se pro rozdělení mandátů na komunální úrovni využívá d´Hondtova metoda. První se rozdělují mandáty mezi jednotlivé strany a následně dochází k přerozdělení mandátů také mezi jednotlivé kandidáty, kde záleží na jejich pořadí. (Balík, 2009, s. 101–104)

3.5 Politické strany

Politické strany tvoří klíčový prvek v principu demokracie. Obecně plní úlohu mezičlánku mezi občany a politickou mocí. Každé politické uskupení se během voleb snaží získat co nejvíce hlasů od voličů, aby se mohlo z co největší části podílet na státní moci, a zároveň dosáhnout cílů, které si strana stanoví. Samotné politické stranictví zažilo

velký rozkvět od poloviny 19. století, kdy postupně začalo docházet k velkým změnám ve společnosti. Na scénu pronikaly demokratické principy, vznikala různá politická uskupení a hnutí, především v nižších vrstvách. Docházelo k rozkolu například mezi životem ve městě a životem na vesnici, avšak tento problém postupem času začal uvadat a v dnešní době fakticky přestává existovat. (Říchová, 2002, s. 87–88)

3.5.1 Politické strany na komunální úrovni

Na komunální úrovni se významné politické strany, které jsou běžně součástí parlamentu, vyskytují velmi zřídka. Hlavní problém často spočívá ve slabých základnách ve většině obcí. Jednotlivé strany mají často problém vůbec sestavit kandidátní listiny, a proto se fakticky neobejdou bez nezávislých kandidátů. Na rozdíl od parlamentních voleb velkou roli nehrají ani jednotlivé programy. Naopak velký význam hrají jednotlivé osobnosti, které například na místní úrovni působí, kdy v konečné fázi bývají dokonce rozhodujícím prvkem při volbách. Další faktickou překážkou u politických stran na lokální úrovni je samotná příslušnost. Pokud daný kandidát kandiduje za určitou politickou stranu nebo hnutí, dává tím částečně najevo své postoje, se kterými se nemusí voliči v dané obci ztotožnit. V současné době dochází k odklonu významných politických stran od lokální úrovně. Strany se soustředí především na parlamentní volby. (Čmejrek, 2008, s. 61–62)

3.5.2 Nezávislí kandidáti

Jedná se o fenomén na úrovni lokální politiky v České republice. Nezávislí kandidáti tvoří při volbách do zastupitelstev obcí valnou většinu. Velmi často se jedná i o jediný způsob, jak složit dané obecní zastupitelstvo. Samozřejmě čím je obec vetší, tím se snižuje i počet nezávislých kandidátů, kteří poté slouží především pro doplnění stavu zastupitelstva. Jednotliví kandidáti mohou kandidovat sami za sebe, nebo mohou utvořit sdružení. (Čmejrek, 2008, s. 64)

3.6 Konfliktní linie na poli polické scény

Konflikt chápeme jako střet alespoň dvou protichůdných stran, které se snaží dosáhnout svých zájmů. Původ jednotlivých konfliktů může být velmi různorodý, počínaje od samotné ideologie, kterou strana vyznává, přes sociální, národností a ekonomické otázky, až po otázky etniky v extrémních případech. Konfliktní linií nebo rozporem se však tyto střety stávají až ve chvíli, kdy přerostou z potencionálního do otevřeného

konfliktu. V přímé návaznosti pak dochází ke vzniku politických stran, které pak plní vůli a hájí zájmy dané skupiny. Na základě rozdělení politologů Steina Rokkana a Martina Lipseta dělíme konflikty na několik druhů: (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 125)

I. Centrum – periférie (rozkol mezi skupinami, které mají rozdílný postoj vůči danému státu, ať už socioekonomický, kulturní, či náboženský).
II. Město – venkov (rozkol mezi zájmy větších měst (převládá zde průmysl) a venkovem (především zemědělci apod.).
III. Stát – církev (postavení náboženství a jeho vliv, proti zájmům státu).
IV. Vlastníci – pracující (rozlišujeme strany, které podporují podnikatele, a naopak strany, které hájí zájmy zaměstnanců, v České republice typicky ODS x ČSSD). (Hloušek, Kopeček, Šedo, 2011, s. 204)

3.6.1 Konfliktní linie na komunální úrovni

Střety na komunální úrovni bývají zpravidla menších rozměrů. Velmi často totiž konflikty vznikají mezi jednotlivými osobami, které se snaží naplnit především své zájmy, případně vůli části obyvatel obce. Velká většina těchto střetů se však konfliktní linií nestane, a to právě díky omezenému rozsahu sporu. Mezi nejčastější rozkol můžeme zařadit konflikty mezi takzvanými „starousedlíky“ a „naplaveninou“. Za „starousedlíka“ můžeme považovat člověka či skupinu lidí, kteří žijí v dané obci delší dobou, tedy desítky let, případně celý život a jsou s danou lokalitou spjatí. Může se jednat například o historické či náboženské vazby těchto obyvatel na dané místo. Na druhé straně stojí „naplaveniny, potažmo přistěhovalci“. V tomto případě se jedná o skupinu obyvatel, kteří nemají k danému místu žádné zásadní vazby. Jako typický příklad můžeme uvést mladé lidi/rodiny, kteří se stěhují z velkých měst na venkov. Mezi zmíněnými skupinami pravidelně dochází ke střetům v otázkách fungování obce a v jejím dalším směřování. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 125–126)

S tímto druhem konfliktů souvisejí také dva pojmy, Gemeinschaft a Gesellschaft, pocházející z teorie sociologa Ferdinanda Tönniese. (Bubeníček, Kubálek, 2010, s. 36)

Pojem Gemeinschaft se vztahuje k menším obcím, kde jsou si obyvatelé blízcí, sdílí spolu svoje pocity, jsou mezi sebou provázaní. Velkou roli zde při rozhodování hraje emocionalita a soucítění, případně empatie vůči druhým osobám. Na druhé straně stojí pojem Gesellschaft, který je charakteristický především pro velká města. Zde dochází díky

vetší kulminaci a rozmanitosti lidí ke zpřetrhání vazeb, kdy se od sebe lidé odcizují. V důsledku toho nastává situace, kdy se každý jednotlivec zaměřuje především na svůj prospěch a své potřeby, které se snaží prosadit na úkor ostatních. Emoce jdou stranou a ke slovu se dostává především racionalita. (Balík, 2009, s. 27–29)

Dalším možným zdrojem nesvárů v komunální politice může být prosté politické rozdělení na pravici a levici. Každý občan má svobodné právo podporovat a volit libovolnou politickou stranu, která prosazuje nějaký „svůj“ pohled/vizi. Nastává zde tedy možnost, kdy může dojít ke konfliktu mezi jednotlivými subjekty. V zastupitelstvech obcí pak dochází k vytváření koalic, kdy jsou některé politické subjekty ochotny slevit ze svých zájmů a cílů a spojí se s jinou stranou za účelem porážky třetí strany, případně více stran. (Hloušek, Kopeček, Šedo, 2011, s. 204–206)

Za zmínku také stojí nešvar v podobě snah o ovlivňování voleb v obcích způsobem cíleného zvyšování počtů obyvatel. Čas od času nastávají případy, kdy si naprosto neznámí lidé přihlašují trvalý pobyt do obce, ve které nežijí, často ani v obci nikdy fyzicky nebyli. Jelikož však získají trvalý pobyt, mohou přijít k volbám, udělit své hlasy a významným způsobem tak ovlivnit výsledek voleb. Tato cesta se také dá považovat za způsob prosazování zájmů skupin či jednotlivců. (www.policie.cz)

3.7 Politické koalice na komunální úrovni

Úspěšný výsledek ve volbách je pouze pomyslný první krok. Neméně důležité je následné povolební vyjednávání mezi jednotlivými politickými celky. V převážné většině případů totiž vítězná strana nedokáže získat nadpoloviční většinu, a tudíž musí otevřít jednání s ostatními politickými subjekty. Samotné vítězství ve volbách může přijít vniveč, pokud nejsou jednání úspěšná. Dokonce existuje možnost, kdy se vítězná a nejsilnější strana nemusí vůbec podílet na moci, pokud se ostatní strany dohodnou mezi sebou. Samozřejmě čím se posouváme výš v politických kruzích, tím je kooperace s ostatními subjekty důležitější. Je fakticky nemyslitelné a nemožné, aby v moderní zastupitelské demokracii získal některý z politických aktérů 100 % hlasů. Tyto situace mohou nastat převážně na komunální úrovni, kdy čím menší je daná obec, tím je méně nejen voličů, ale především i uchazečů a jednotlivých kandidátů. Dojde tedy k situaci, kdy by voliči rádi vybírali z více kandidátů, ale bohužel se v obci sestaví například jedna kandidátní listina. (Kubálek, Bubeníček, 2012, s. 284)

3.8 Rozdělení koalic podle S. Balíka

Hlavním cílem vzniku koalice je tedy získat většinu hlasů tak, aby byl zajištěn vcelku bezproblémový chod, ať už se jedná například o poslaneckou sněmovnu nebo krajská či obecní zastupitelstva. Existuje i možnost takzvané „menšinové vlády“, kdy může vládnout jedna strana, případně koalice, avšak musí se spoléhat na podporu členů opozice. Tudíž zde mohou vznikat problémy, rozepře a značně se může zkomplikovat fungování daného státu. Opakem mohou být takzvané „jednobarevné“ exekutivy, kdy má vítězná strana nadpoloviční většinu a může sama vládnout. Samotné koalice můžeme rozdělit na několik druhů. Politolog Stanislav Balík rozděluje koalice na minimální vítězné a nadměrné. (Balík, 2009, s. 188)

3.9 Minimální vítězné koalice

Minimální vítězné koalice můžeme chápat, jako koalice, které jsou nezbytné, fakticky nutné k tomu aby došlo k sestavení vládnoucího uskupení. (Balík, 2009, s. 188)

3.9.1 Ideově propojená

Jedná se o situaci, ve které vítězná politická strana dosáhne dohody s dalšími politickými subjekty, které mají podobnou ideologii či politické myšlení. Logicky i racionálně je toto jedna z nejvýhodnějších možností, která voličům poskytuje šanci na změnu politického smýšlení. (Balík, 2009, s. 190)

3.9.2 Ideově nepropojená koalice

V tomto případě dochází po volebních vyjednáváních ke spojení stran, které spolu nejsou nikterak propojené. Zpravidla tato situace nastane, pokud není vedoucí strana schopna najít koaličního partnera s podobným ideovým zaměřením.

Důležitým faktem je u minimálních vítězných koalic to, že každá strana zde má důležitou roli a je nezbytná pro správné fungování koalice. V případě, že by se některá ze stran rozhodla pro odchod, ztrácí tím koalice nadpoloviční většinu hlasů. (Balík, 2009, s. 191)

3.10 Nadměrné koalice

U nadměrných koalic je charakteristických rysem tzv. nadměrný člen, bez kterého má vládnoucí uskupení stále nadpoloviční většinu. (Balík, 2009, s. 188)

3.10.1 Ideově propojená

V jádru je ideově propojená koalice velmi blízko minimální vítězné koalici a tvoří ji koncepčně velmi podobné politické subjekty. Dominantním součástí této koalice je existence tzv. "nadbytečného člena". Tímto členem je strana, bez které by měla koalice stále nadpoloviční většinu hlasů. Využití "nadbytečného člena" pomáhá například v takové situaci, kdy opozice vetuje vládnoucí stranu. V takovém případě se pak nemusí vládnoucí koalice opírat pouze o těsnou většinu hlasů. Jako druhý příklad lze uvést situaci, kdy je dominantní politická strana, která však nemá nadpoloviční většinu a chce tímto předejít možnému vydírání ze strany právě jednoho slabšího koaličního partnera, a proto si vybere více menších subjektů. Situace může nastat i v obráceném gardu, kdy si menší strana v koalici přizve dalšího partnera tak, aby nebyla sama proti silnějšímu a vůdčímu subjektu koalice. (Balík, 2009, s. 192–193)

3.10.2 Ideově nepropojená koalice

I tento typ koalice je podobný minimální vítězné koalici ideově nepropojené. Její výskyt je však velmi střídmý, dalo by se říci až výjimečný. Opět je zde jakožto poznávací znamení jeden nadbytečný člen v koalici. (Balík, 2009, s. 194)

3.10.3 Široká koalice

Pro širokou koalici je charakteristické zapojení všech relevantních politických stran a hnutí s různými směry, přičemž její vytvoření slouží především jako „preventivní“ ochrana před jedním určitým politickým subjektem s cílem zamezit dané straně k uchopení moci. Ve většině případů se jedná o strany, které svým programem, případně orientací, ohrožují ostatní politická uskupení, která jsou ochotna ustoupit od svých programových rozdílů a spojit se. (Balík, 2009, s. 194–195)

3.10.4 Všestranická koalice

Způsob, kdy se na vedení podílejí všechny relevantní politické strany a slouží k rozložení rizik a ke zmírnění případného napětí mezi politickými stranami. Mimo

zmíněnou skutečnost její využití můžeme chápat jako strategický tah, kdy i přes slabší úspěch ve volbách u daných stran, které dosahovaly zpravidla větších úspěchů, se předpokládá, že se k nim úspěšnější strany zachovají kolegiálně a nedojde k jejich vypuzení z exekutivy. (Balík, 2009, s. 190)

3.11 Rozdělení obcí/koalic podle P. Jüptnera

Na rozdíl od Stanislava Balíka dělí politolog Petr Jüptner obce podle typu místního jednání a také podle velikosti. Z toho vycházejí čtyři kategorie obcí, kterými jsou nejmenší obec, menší střední obec, větší střední obec a největší obec.

3.11.1 Nejmenší obce

V Jüptnerem popsané nejmenší obci mají hlavní slovo nezávislí kandidáti, kteří jsou tvořeni buď jednotlivci, nebo sdruženími. Politická příslušnost je zde v mnoha případech brána jako zdroj nesvárů. Díky velkému množství kandidujících pak dochází ke vzniku takzvaných „superkoalic“, kdy fakticky všichni mezi sebou spolupracují a namísto vlády a opozice zde vzniká přístup jako v rámci jedné rodiny. (Jüptner, 2004, s. 83–87)

3.11.2 Menší střední obce

Mezi menší střední obce můžeme zařadit ty, které dosahují přibližně 9 tisíc a méně obyvatel. Vzniklé koalice mívají často podobu uzavřeného kruhu, kde si političtí aktéři vyměřují své mantinely, ve kterých se následně pohybují, a to tak, aby se vzájemně neohrožovali a udrželi si tak své postavení v koalici. Opozice zde vystupuje spíše jako alternativa vůči vládnoucímu uskupení. Stranická příslušnost zde nehraje nikterak významnou roli. (Jüptner, 2004, s. 87–91)

3.11.3 Větší střední obce

Střední obec většího typu je taková, kde se nachází 9-45 tisíc obyvatel. V takto velké obci už dostávají hlavní slovo politické strany, oproti sdružením a nezávislým kandidátům, kteří převažují v menších obcích. Velmi typické je sestavení velkých koalic s převážnou většinou křesel v zastupitelstvu obce. Předvolební koalice jsou ale méně časté. Pro větší střední obce je zcela zásadní zvolení starosty a následně z výsledků voleb také další výkonné funkce obce. (Jüptner, 2004, s. 92–94)

3.11.4 Největší obce

Zde se jedná o města nad 45 tisíc a více obyvatel. Jasným dominantním prvkem jsou zde politické strany. Oproti předchozím typům je zde naprostou běžností tvorba předvolebních koalic s cílem získat co nejvíce hlasů. Také zde často dochází k tvorbě minimálních koalic, a to díky širokému spektru stran. Samotná ideologie stran zde zastává pozici někde mezi politikou na vrcholové a komunální úrovni. (Jüptner, 2004, s. 95–98)

4. Vlastní práce

4.1 Obec Čerčany

4.1.1 Poloha obce

Čerčany se nacházejí ve středočeském kraji 9 km od okresního města Benešov a přibližně 40 km jihovýchodně od hlavního města Prahy. Pod správu Čerčan spadá několik přidružených osad. Jmenovitě se jedná o Vysokou Lhotu, Nové městečko a Jericho. Samotnou obcí protéká řeka Sázava, kolem níž se Čerčany rozprostírají. Nejedná se však o jediný vodní tok. Pravým přítokem řeky je vodoteč Čtyřkolská strž, z levé strany se poté do Sázavy vlévá Čerčanský potok a Medunský potok. Symbolem obce je vrcholek Čerčanský chlum, který se nachází ve výšce 530 m n. m. Dále je k obci přidružen les Bažantnice. Čerčany jsou důležitým tranzitním bodem především na železniční trase Praha – Benešov/České Budějovice. Dále slouží jako spojnice pro další dvě tratě Čerčany – Ledečko – Zruč nad Sázavou podél horního toku Sázavy a trať Čerčany – Týnec nad Sázavou – Vrané nad Vltavou – Praha podél dolního toku Sázavy. Zároveň zde také prochází silnice E55, což je hlavní silniční tah ve směru Praha – Benešov – Tábor – České Budějovice.

Obrázek 2 - Rozloha Čerčan

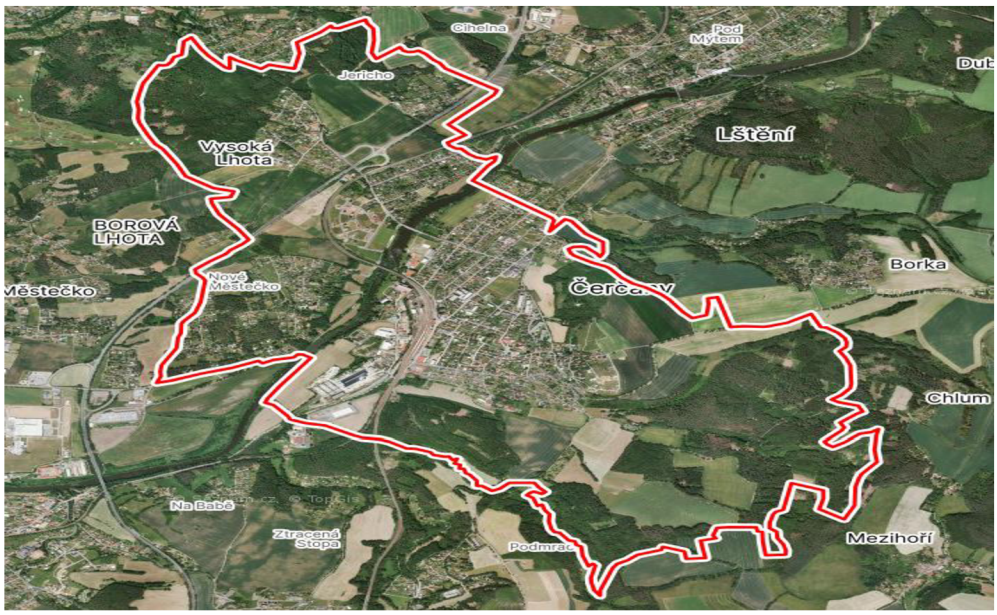

Zdroj: www.mapy.cz.

Obrázek 3 - Znak Čerčan

Zdroj: www.cercany.cz

Obrázek 4 - Vlajka Čerčan

Zdroj: www.cercany.cz

4.1.2 Historie obce

Původní název obce byl Črnčěné či Črnčany, až později došlo ke změně názvu na Černčany, avšak kvůli zjednodušení výslovnosti došlo k vynechání písmena n z názvu na stávající Čerčany. Samotný název je nejspíše odvozen od tmavé břidličnaté barvy půdy. Zároveň se jedná o originální a nezaměnitelný v České republice na rozdíl od jiných obcí. První dochovaná zmínka o Čerčanech se datuje do roku 1356, kdy Arnošt z Poříčí prodal dědictví v Čirnčínech panu Ondřeji z Dubé. V průběhu následujících století se Čerčany přesouvaly mezi několika různými majiteli. Roku 1587 například patřily Čerčany k sousedním Pyšelům, následně přešly pod správu Mrače. Za přelomové období lze považovat dobu po roce 1870, kdy tehdy ještě za dob císaře Františka Josefa I. došlo k zahájení výstavby železniční tratě z Vídně do Prahy. Tato událost měla na další rozvoj obce velký vliv. V následujících letech docházelo například k výstavbě silnic propojující Čerčany se sousedními obcemi. Roku 1871 byl vystaven hostinec, dále byla roku 1893

zřízena pila, která však vydržela pouze deset let. Po první světové válce se naplno rozvinul potenciál Čerčan. Mezi lety 1920–1930 došlo k elektrifikaci obce, dále byla založena obecná škola s následnou výstavbou školní budovy, zároveň došlo ke zřízení veřejného telefonu. V obci zahájil činnost první obvodní lékař, přes řeku Sázavu byl postaven nový železniční most. Ve druhé polovině 20. století nastal nárůst obyvatelstva, a s tím také souvisela výstavba mateřské školky, kulturního domu a panelového sídliště. Po roce 2000 došlo k výstavbě domu pro seniory, rekonstrukci železniční tratě, včetně nádražních budov, dále k rekonstrukci základní školy. Zároveň v obci vyrostla také základní umělecká škola. (Běhal a kol., 2006, s. 9–49)

4.1.3 Demografický vývoj obce

K 31. 12. 2022 žilo v obci 3094 obyvatel. První graf nám ukazuje vývoj počtu obyvatel od roku 1833 až po rok 2022. Z grafu je patrné, že v průběhu let dochází konstantně k nárůstu počtu obyvatel, ovšem toto se vzhledem k poloze a rozvoji Čerčan dá očekávat. Zajímavější je poté prudký nárůst obyvatel mezi lety 1962 a 1972, když vezmeme v potaz, že v obci přibylo podobné množství obyvatel za pouhých 10 let, stejně jako mezi lety 1928 a 1962. Mezi lety 1992 a 2012 je naopak patrná mírná stagnace, kdy byl nárůst obyvatel velmi pozvolný.

Graf 1 - Vývoj počtu obyvatel obce

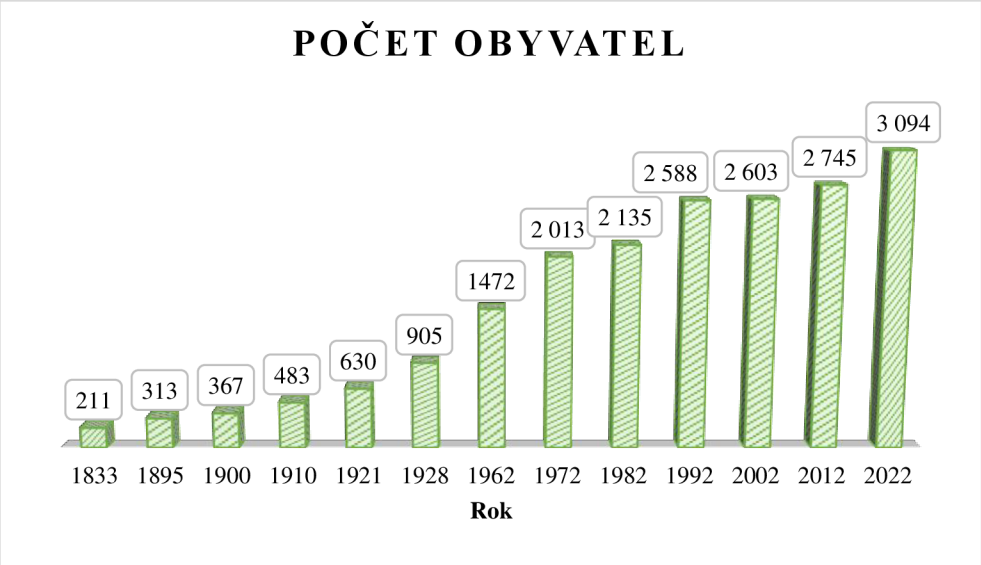

Zdroj: vlastní zpracování dle www.czso.cz

Graf číslo 2 zachycuje změny v počtu obyvatelstva Čerčan za posledních 10 let. Z grafu je patrné, že až na jednu výjimku z roku 2020 je počet obyvatel Čerčan rostoucí.

Nejmarkantnější nárůst obyvatelstva byl zaznamenán v letech 2016, 2018 a také v roce 2022, kdy byl vůbec největší nárůst obyvatelstva, a to o 171 nových občanů.

Graf 2 - Vývoj počtu obyvatel obce mezi lety 2012–2022

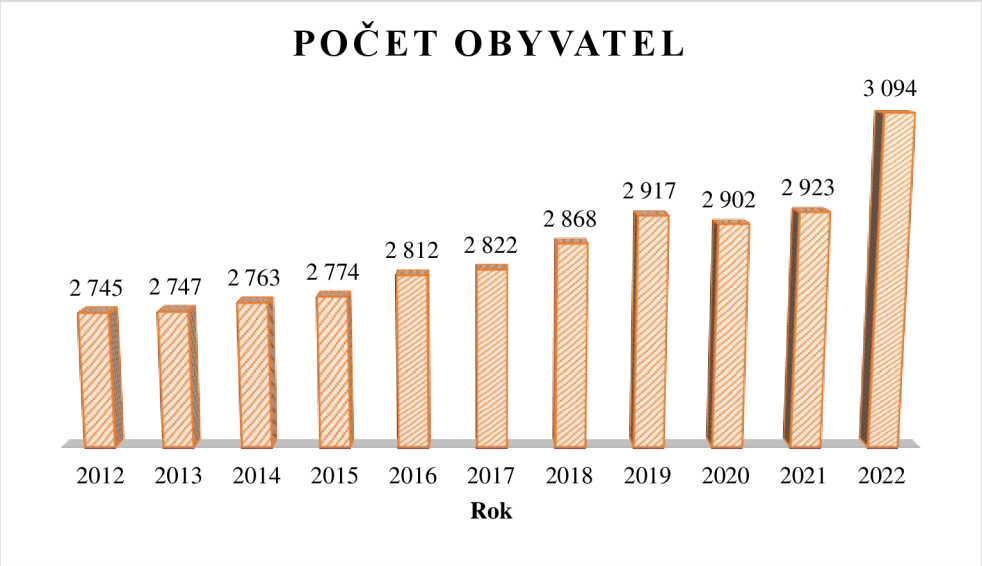

Zdroj: vlastní zpracování dle www.czso.cz

Tabulka znázorňující celkový nárůst obyvatelstva v období posledních 10 let pracuje s hodnotou přirozeného a migračního přírůstku. Přirozený přírůstek udává rozdíl mezi narozenými a zemřelými, zatímco migrační přírůstek zaznamenává rozdíl mezi přistěhovalými a odstěhovanými občany. Z výpočtů je jasně vidět, že v posledních 10 letech jasně převyšuje počet narozených dětí zemřelé občany. Přirozený přírůstek se pohybuje v kladných hodnotách. Nejsilnější byl v období 2017 až 2019. V posledních třech letech nastal mírný pokles, kdy byl v roce 2020 přirozený přírůstek záporný. Mimo rok 2020 nalezneme zápornou hodnotu ještě v roce 2015. V případě migračního přírůstku dochází pravidelně k většímu přísunu nového obyvatelstva do obce, zvláště v posledních 2 letech, kdy především v roce 2022 byl počet nově přistěhovalých dvojnásobný oproti roku 2021. Jediným pomyslným černým puntíkem je zde rok 2020, kdy migrační přírůstek vykázal zápornou hodnotu. Můžeme se domnívat, že za tímto výkyvem mohla tehdy stát pandemie covid-19. Po sečtení přirozeného a migračního přírůstku jsme došli k závěru, že s výjimkou roku 2020 je celkový přírůstek v obci za posledních 10 let kladný. Především v posledním roce 2022 je zde patrný velmi prudký nárůst.

Tabulka 2 - Přírůstek obyvatelstva

	Narození	Zemřelí	Přistě-hovalí	Vystě-hovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek migrační	Přírůstek celkový
2012	39	27	85	53	12	32	44
2013	30	29	68	67	1	1	2
2014	29	26	81	68	3	13	16
2015	24	29	96	80	-5	16	11
2016	26	25	104	67	1	37	38
2017	36	30	85	81	6	4	10
2018	26	16	84	48	10	36	46
2019	37	30	117	75	7	42	49
2020	32	33	75	89	-1	-14	-15
2021	33	29	111	66	4	45	49
2022	32	29	222	54	3	168	171

Zdroj: vlastní zpracování dle www.czso.cz

Z grafu věkového rozložení obyvatelstva vyplývá, že převážnou část obyvatel obce tvoří lidé mezi 15–64 lety, tedy lidé v produktivním věku. Přibližně se jedná o 60 %. Zbylých 40 % tvoří kategorie dětí a seniorů, které jsou si mezi sebou svými čísly velmi podobné.

Graf 3 - Věkové rozložení obyvatelstva

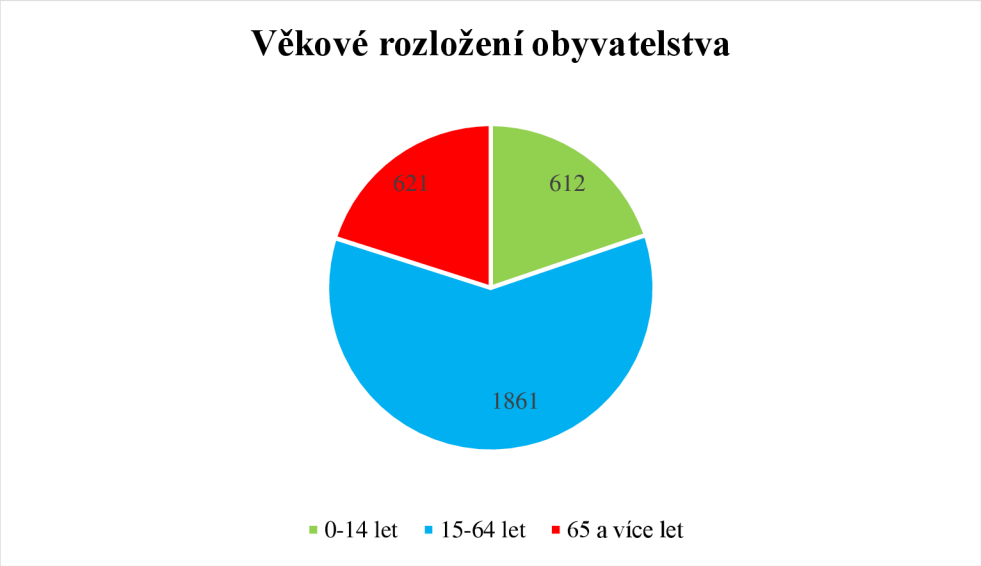

Zdroj: vlastní zpracování dle www.czso.cz

Z pohledu rozložení obyvatelstva podle pohlaví žije v obci 1574 žen a 1520 mužů. V následujícím grafu jsou jednotlivá pohlaví rozdělena do věkových skupin. Můžeme si všimnout, že co se týče nejmladší skupiny ve věku 0–14 let, žije v obci shodně 306 chlapců

a dívek. V dalších kategoriích vidíme, že muži mají drobnou převahu mezi 15–64 lety, naopak v případě seniorů jsou na tom zase lépe ženy.

Graf 4 - Rozložení obyvatelstva podle pohlaví

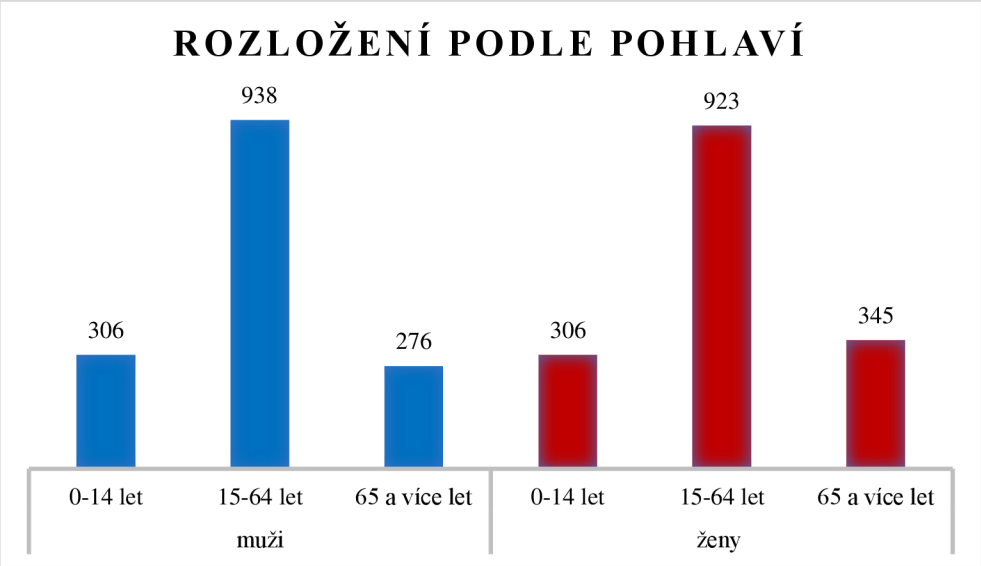

Zdroj: vlastní zpracování dle www.czso.cz

4.2 Ekonomická aktivita v obci

4.2.1 Míra nezaměstnanosti v obci

Míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl nezaměstnaných na celkové pracovní síle. V praxi se rozlišují dva druhy nezaměstnanosti. Prvním je takzvaná registrovaná nezaměstnanost, která se provádí na základě dat z ministerstva práce a sociálních věcí, druhou je pak obecná míra nezaměstnanosti, kterou provádí Český statistický úřad na základě metod a směrnic Eurostatu. Ta na rozdíl od registrované míry zahrnuje i okolní vlivy. Na grafu níže můžeme pozorovat vývoj míry nezaměstnanosti v Čerčanech mezi lety 2014–2022. Od roku 2014 míra nezaměstnanosti každým rokem pravidelně klesá. Pouze mezi lety 2018–2019 nastala krátká stagnace s následným drobným nárůstem v roce 2020. Tento jev však můžeme přisuzovat tehdy probíhající pandemii covid-19. Počínaje rokem 2021 opět dochází k poklesu a v roce 2022 se hodnota dostala dokonce pod hranici 1 %.

Graf 5 - Míra nezaměstnanosti v obci

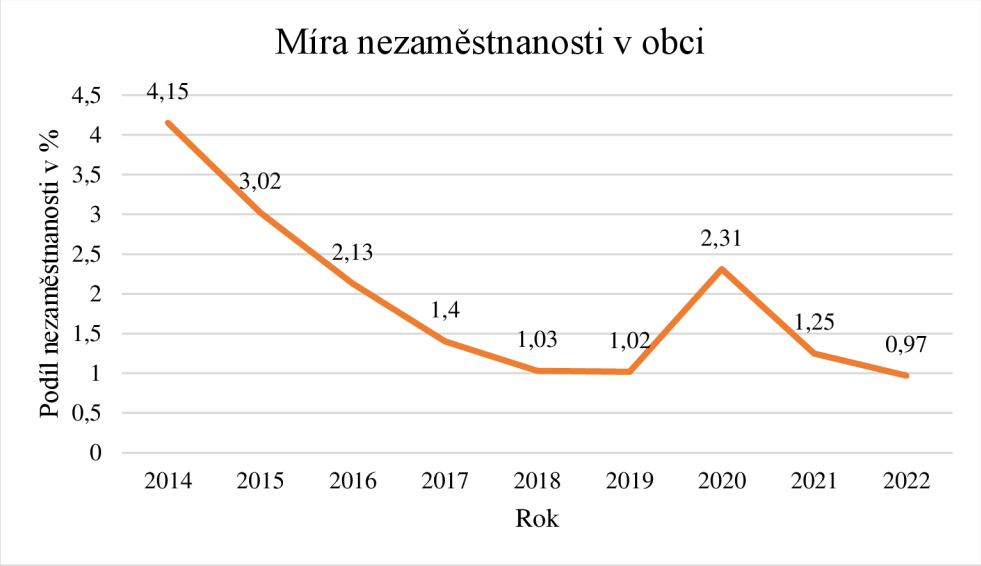

Zdroj: vlastní zpracování dle www.czso.cz

Na grafu číslo 5 pak můžeme sledovat porovnání míry nezaměstnanosti Čerčan se Středočeským krajem a Českou republikou v období mezi lety 2014–2022. Čerčany se dlouhodobě drží hluboko pod průměrem jak krajským, tak i celorepublikovým, což je pozitivní signál. Zejména v posledních dvou letech, kdy dochází k mírnému nárůstu, jde obec opačným směrem a nezaměstnanost klesá.

Graf 6 - Míra nezaměstnanosti ve srovnání se Středočeským krajem a s Českou republikou

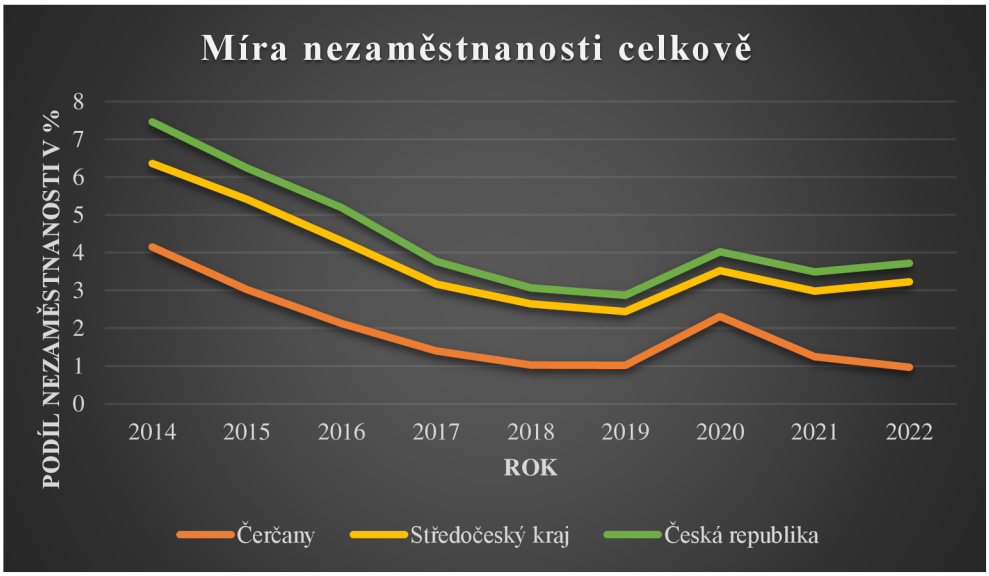

Zdroj: vlastní zpracování dle www.czso.cz

4.2.2 Podnikatelská aktivita v obci

V obci Čerčany bylo k datu 31. 12. 2022 registrováno 796 podnikatelských subjektů. Z tohoto počtu byla víc než polovina stále aktivní, konkrétně 451 subjektů. Z celkového počtu jsou nejvíce zastoupeny velkoobchody a maloobchody, dále pak stavebnictví, profesní vědecké a technické činnosti, zároveň tato odvětví vykazují největší aktivitu. Malý je zde naopak zájem o odvětví peněžnictví a pojišťovnictví. Ze 796 registrovaných subjektů jich má 681 statut fyzických osob, valná většina z nich podniká podle živnostenského zákona, zbytek tvoří FO podnikající podle jiného zákona a zemědělci. Zbylých 115 tvoří osoby právnické, jmenovitě především obchodní společnosti. Mezi nejvýznamnější podniky v obce můžeme zařadit firmy ŽPSV s. r. o., která se zabývá výrobou a dodáváním betonových výrobků na pozemní a dopravní stavby, dále pak firmy LOUŠA – vozíky s. r. o., či NOVÝ KOMÍN s. r. o.

Tabulka 3 - Podnikatelská aktivita v obci

Zaměření	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Celkem	796	451
Zemědělství, lesnictví, rybářství	34	25
Průmysl celkem	102	63
Stavebnictví	89	50
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	162	88
Doprava a skladování	34	16
Ubytování, stravování a pohostinství	43	16
Informační a komunikační činnosti	23	18
Peněžnictví a pojišťovnictví	1	1
Činnosti v oblasti nemovitostí	24	12
Profesní, vědecké a technické činnosti	99	60
Administrativní a podpůrné činnosti	16	10
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	4	3
Vzdělávání	24	14
Zdravotní a sociální péče	12	10
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	21	11
Ostatní činnosti	74	45
nezařazeno	.	.

Zdroj: vlastní zpracování dle www.czso.cz

4.3 Charakter zástavby a územní plán

Charakter Čerčanské zástavby je ovlivněn již zmíněnou řekou Sázavou a zalesněnými vrcholky Čerčanského chlumu, který se nachází na jihovýchodě a Oborou na severozápadě. V součtu tvoří zalesněné oblasti přibližně 30 %. Za historický charakter lze považovat okolí nyní již bývalé návsi, kde se nachází původní styl zemědělské zástavby. Čerčany byly na rozdíl od jiných obcí uchráněny před masivní výstavbou panelových domů s byty. Jediným místem, kde se v obci tento typ stavby nachází, je ve svahové části Holosíně. I tak se však jedná o budovy, výškové omezené, které nějak výrazněji nenarušují charakter místní zástavby. Co se týče průmyslové části obce, ta je od obce oddělena železniční tratí. Zbytek obce pak tvoří převážně vystavěné rodinné domy, které jsou doplněné o několik historických budov. Jmenovitě se jedná o zámek Vysoká Lhota, dále pak Čerčanský mlýn. Za zmínku stojí také budova kostela Církve československé husitské, která se tyčí na kopci na obcí.

V rámci územního plánu je pak pro Čerčany zásadní rozšiřování obce. Zastavitelných ploch ubývá a je potřeba učinit rozhodnutí ohledně dalšího rozrůstání obce. Důležité je především to, jestli rozšiřovat za každou cenu i s možností narušení místní krajiny.

Obrázek 5 - Katastr obce Čerčany

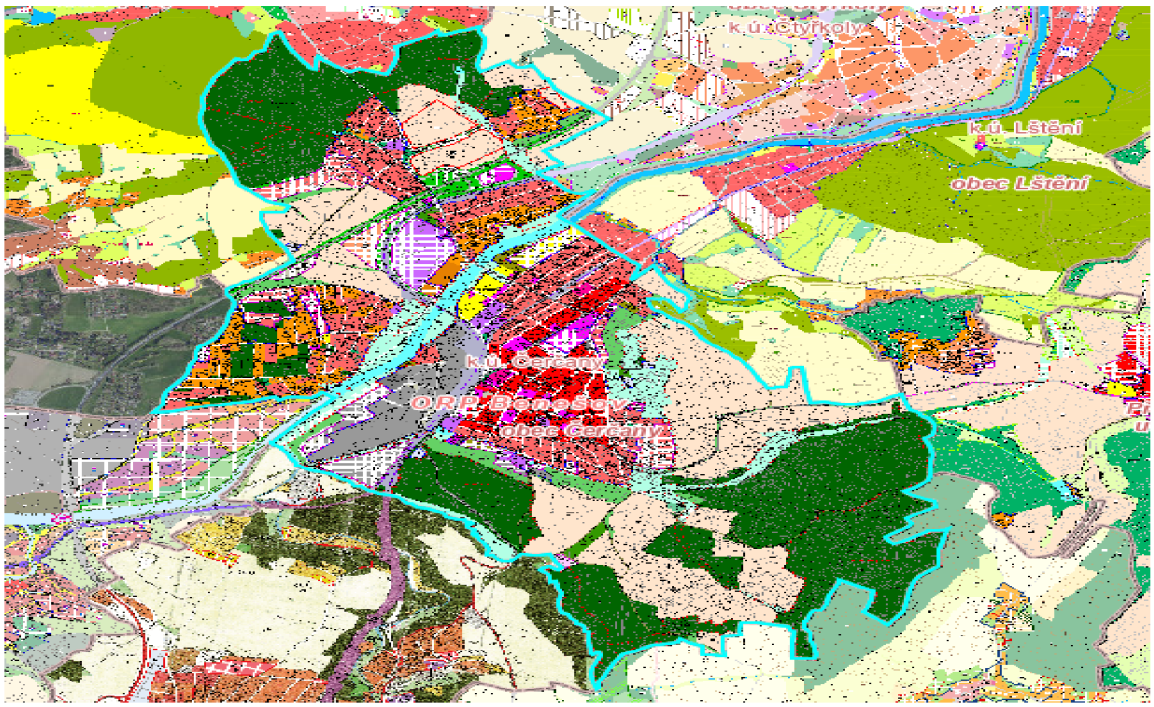

Zdroj: www.cuzk.cz

4.4 Rozpočet obce

Tabulka 4 - Schválený rozpočet obce mezi lety 2018–2022

Rozpočet - schválený	příjmy	výdaje
2018	52 491 085 Kč	92 975 137 Kč
2019	76 714 168 Kč	107 335 066 Kč
2020	90 497 085 Kč	135 528 122 Kč
2021	57 346 314 Kč	87 136 565 Kč
2022	80 554 445 Kč	106 186 968 Kč
Celkem	**357 603 097 Kč**	**529 161 858 Kč**

Zdroj: vlastní zpracování dle monitor.statnipokladna.cz

Tabulka 5 - Skutečný rozpočet obce mezi lety 2018–2022

Rozpočet - skutečný	přijmy	výdaje
2018	55 531 347 Kč	66 836 353 Kč
2019	64 777 840 Kč	44 051 760 Kč
2020	102 488 151 Kč	122 804 530 Kč
2021	79 257 295 Kč	61 082 605 Kč
2022	80 150 758 Kč	48 370 704 Kč
Celkem	**382 205 391 Kč**	**343 145 952 Kč**

Zdroj: vlastní zpracování dle monitor.statnipokladna.cz

Na základě dat z tabulky číslo 5, kde je uveden schválený rozpočet obce v posledních 5 letech, je zřejmé, že rozpočet byl každý jednotlivý rok schvalován jako schodkový, což znamená, že výdaje byly vyšší než příjmy obce. Schodkový typ rozpočtu je nejhorší možnou variantou, který v dlouhodobějším horizontu může vést ke stále většímu zadlužování a k neschopnosti splácet své závazky. V celkovém součtu by obec byla za pět let ve schodku přibližně 172 milionů. Schválený rozpočet je však potřeba brát s určitou rezervou, jelikož se příjmy a výdaje odhadují a předpokládají. Ve skutečnosti pak během daného roku může dojít k celé řadě změn, které mají vliv na konečný výsledek a stav rozpočtu na konci roku. To je zachyceno v následující tabulce číslo 6, kde můžeme vidět, že výsledné rozpočty na konci zmíněných 5 let nakonec neskončily každý jednotlivý rok v záporu, jak se předpokládalo, ale záporné byly pouze v letech 2018 a 2020. V celkovém součtu pak obec dokonce skončila za dané období v plusu přibližně 39 milionů. Z tabulek je dále patrné, že do roku 2020 docházelo k nárůstu jak objemu příjmů, tak i výdajů. Tento trend se přibrzdil mezi lety 2020 a 2021, a to především díky pandemii covid-19. Následně však opět dochází k nárůstu na obou stranách. Následné rozdělení příjmů a výdajů obce je zpracováno podle skutečných výsledků rozpočtu.

4.4.1 Příjmy obce

Mezi největší položku příjmů obce patří daně. Konkrétně největšího příjmu obec dosahuje z příjmů fyzických a právnických osob a následně z DPH. Další příjmy obec získává z přijatých plateb, kapitálových příjmů či nedaňových příjmů. V grafu níže je názorně zobrazeno, jak v posledních 5 letech dochází k značným výkyvům právě v podobě nedaňových příjmů (sem patří například příjmy z pronájmu či z vlastní činnosti) a přijatých transferů (typicky se jedná o dotace). Daňové příjmy si udržují podobnou úroveň a kromě roku 2020 vykazují rostoucí trend. Nejmenší objem příjmů pak tvoří příjmy kapitálové, které se ale odvíjejí od prodeje dlouhodobého kapitálu, který je nejvýznamnější položkou kapitálových příjmů.

Graf 7 - Příjmy obce v období 2018–2022

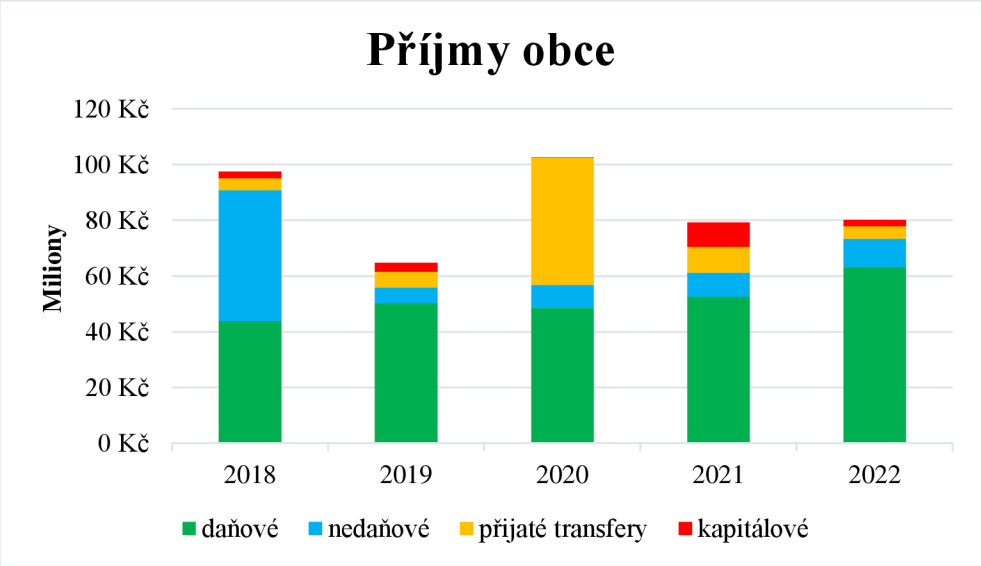

Zdroj: vlastní zpracování dle monitor.statnipokladna.cz

4.4.2 Výdaje obce

Obce se obyčejně setkávají s výdaji, které lze rozdělit na běžné a kapitálové. Jak už z názvu vyplývá, tak běžné výdaje jsou spojeny s každodenním běžným chodem obce a jsou to největší výdajové položky vůbec. Jedná se například o neinvestiční nákupy materiálů, služeb a výdaje na platy. Taktéž se sem řadí neinvestiční transfery, kam spadají finanční dary pro příspěvkové organizace, rozpočty krajů nebo daně směřující do státního rozpočtu. Kapitálové výdaje pak plynou do rozvoje obce. Jedná se tedy o finance, které putují například na nákup pozemků, pořízení dlouhodobého majetku apod. Graf číslo 8 nám znázorňuje výdaje Čerčan za posledních 5 let. Zatímco běžné výdaje mají kromě

roku 2020 tendenci růstu, výdaje kapitálové mají o poznání kolísavější tendenci, a především v roce 2020 zaznamenaly prudký nárůst. I v tomto případě však můžeme hovořit o vlivu pandemie covid-19.

Graf 8 - Výdaje obce v období 2018–2022

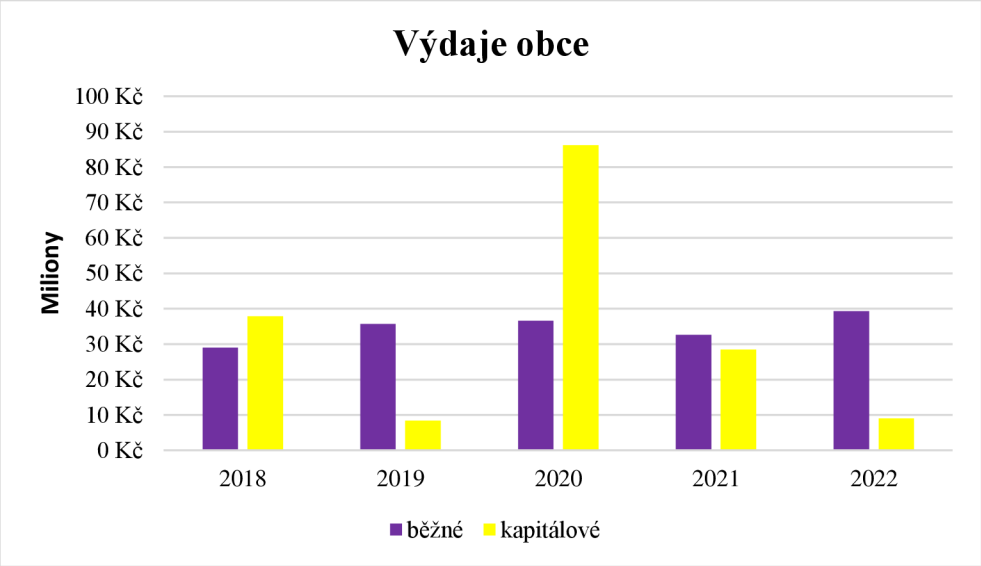

Zdroj: vlastní zpracování dle monitor.statnipokladna.cz

4.5 Političtí aktéři v obci

Vzhledem k velikosti Čerčan zde na komunální úrovni fakticky nepůsobí žádné subjekty, které by byly pod křídly významných politických stran. V obci se sice vyskytuje například místní sdružení ODS, ta ovšem nevyvíjí přílišné úsilí. Jak uvádí někteří respondenti:

„Je tady ODS jako taková tradiční strana, která především v krajských a parlamentních volbách má silnou podporu. Tady ta oblast je spíše pravice. Populisti a levice zde moc nemají.“

„Jsme malá obec na to, aby zde strany vyvíjely činnost. Jsou tady spíše lidi, kteří jsou shluknutý kolem nějaký myšlenky, jak to dělat nebo nedělat. My tu stranu vlastně na nic nepotřebujeme, žádné výhody od nich čerpat nemusíme, nic víc by nám to nepřineslo.“

V posledních komunálních volbách zde byla také kandidátka SPD. Jedná se však o výjimečnou záležitost. V rámci samotných voleb do zastupitelstva a s ohledem na jeho samotné fungování a dění v obci tyto strany mají zanedbatelný vliv.

Nejsilnějšími subjekty, která tvoří místní spektrum v obci, jsou tedy jednotlivá sdružení nezávislých kandidátů. V Čerčanech i díky samotné velikosti dávají tato sdružení smysl, a to především z důvodu mnohem větší šance na úspěch ve volbách a zároveň i s ohledem na povolební vyjednávání, kdy je určitě výhodnější, pokud máte kolem sebe lidi, kteří sdílejí vaše myšlenky. Jako samostatně nezávislý kandidát totiž nemáte moc šancí na úspěch.

Jedním ze silných hráčů je v místní politice uskupení Občané Čerčanska – SNK, které se s výjimkou roku 2014 účastnilo komunálních voleb v roce 2010, 2018, 2022. Toto sdružení právě před komunálními volbami 2018 začalo získávat na sympatiích, což se v konečné fázi i promítlo do samotného výsledku voleb. Z hlediska svého programu či vizí a směřování obce toto uskupení zastává spíše názor na agresivnější rozvoj obce, a to především v oblasti zástavby ploch obce, což se také snažilo zrealizovat.

V důsledku jednání a některých rozhodnutí uskupení Občané Čerčanska – SNK došlo před komunálními volbami v roce 2022 ke vzniku nového sdružení Čerčany v Obraze, SNK Toto nové uskupení vzniklo v přímém důsledku jednání sdružení Občané Čerčanska – SNK jako jejich pomyslná protiváha. Čerčany v Obraze, SNK zastávají naprosto odlišný pohled a přístup, a to právě s ohledem na možnou zástavbu v obci. Nedá se říci, že by toto uskupení bylo naprosto proti jakékoliv nové zástavbě, ale snaží se razit spíše konzervativnější přístup.

Dříve zde také existovala silná kandidátka SNK Čerčany, která dosáhla svého vrcholu v letech 2010 a 2014, ovšem od roku 2018 nastal úpadek tohoto uskupení a pro rok 2022 ani nesestavilo kandidátní listinu.

4.6 Komparace výsledků komunálních voleb v letech 2010–2022 v obci

4.6.1 Volby do zastupitelstev – rok 2010

V Čerčanech se konaly zastupitelské volby od 15. do 16. října 2010 a do zastupitelstva obce se dostalo všech 5 kandidátů. Nejvíce hlasů získalo Sdružení nezávislých kandidátů Čerčany, které následně utvořilo koalici s ODS a získalo tím tak nadpoloviční většinu v zastupitelstvu. Tato dvě uskupení si následně rozdělila mezi sebou místa v radě obce, která čítá 5 členů, a to v poměru 3:2 ve prospěch Sdružení nezávislých kandidátů Čerčany. Na základě typologie S. Balíka můžeme říci, že došlo ke spojení dvou

nejvlivnějších uskupení, které získaly většinovou část v zastupitelstvu. Jedná se tedy o minimální vítěznou koalici.

V těchto volbách můžeme pozorovat kandidátní listiny jak známých politických stran, jmenovitě TOP 09 a ODS, tak také sdružení nezávislých kandidátů. Právě rok 2010 lze považovat za pomyslný přelom, od kterého pak v následujících volbách vliv stran a jejich kandidátky upadají, ne-li přestávají existovat. Možným důvodem mohla být významná obměna jednotlivých kandidátů, kteří kandidovali v následujících volbách.

Tabulka 6 - Výsledky komunálních voleb 2010

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet získaných mandátů
číslo	Název kand. list.	abs.	v %		
1	**TOP 09**	2 265	15,24	15	2
2	**Sdruž. nezáv. kand. Čerčany**	4 294	28,89	15	5
3	**NEZÁVISLÍ DEMOKRATÉ**	2 319	15,6	15	2
4	**Občanská demokratická strana**	3 037	20,43	15	3
5	**Občané Čerčanska – SNK**	2 947	19,83	15	3

Zdroj: vlastní zpracování dle www.volby.cz.

4.6.2 Volby do zastupitelstev – rok 2014

V roce 2014 se volby do zastupitelstev konaly ve dnech 10. a 11. října. Oproti roku 2010 je zde patrný úbytek kandidujících subjektů. Oproti předešlým 5 uskupením zde fakticky kandidovala pouze 3 uskupení společně s jednou nezávislou kandidátkou, která však obdržela zanedbatelný počet hlasů. Výsledek voleb dopadl těsně ve prospěch SNK Čerčany. Společně s uskupením Hnutí nezávislých za harmonický rozvoj obcí a měst získalo po 6 mandátech. Zbylé tři mandáty pak připadly uskupení Čerčany pro všechny, nezávislí, angažovaní občané a ODS. I zde se jedná o minimální vítěznou koalici ideově propojenou. Zajímavým prvkem je však fakt, kdy se Hnutí nezávislých za harmonický rozvoj obcí a měst, které skončilo těsně na druhém místě, spojilo s uskupením Čerčany pro všechny, nezávislí, angažování občané a ODS a získalo tak nadpoloviční většinu mandátů v zastupitelstvu. Místa v radě obce si následně rozdělila v poměru 3:2 ve prospěch Hnutí nezávislých za harmonický rozvoj obcí a měst. V důsledku toho se tedy uskupení SNK Čerčany, které vyhrálo volby, muselo smířit s rolí v opozici.

Tabulka 7 - Výsledky komunálních voleb 2014

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet získaných mandátů
číslo	Název kand. List.	abs.	v %		
1	**HN.NEZ. ZA HARM.ROZ. OBCÍ A MĚST**	4 971	37,09	15	6
2	**Anna Pavlíková, NK**	201	1,5	1	0
3	**SNK Čerčany**	5 061	37,76	15	6
4	**Čerčany pro všechny, N. A. a ODS**	3 170	23,65	12	3

Zdroj: vlastní zpracování dle www.volby.cz.

4.6.3 Volby do zastupitelstev – rok 2018

V roce 2018 bylo datum voleb vypsáno na 5. a 6. října. Do voleb vstoupilo v Čerčanech kvarteto sdružení nezávislých kandidátů. Vítězem se s naprostým přehledem stalo uskupení Občané Čerčanska – SNK, které dosáhlo 47,87 % a získalo tak 8 mandátů v zastupitelstvu, což znamenalo zisk většiny. V tomto případě lze následně hovořit o vytvoření nadměrné koalice ideově propojené, kdy vítězné hnutí uskupení Občané Čerčanska – SNK přizvalo do koalice uskupení S občany pro občany = Čerčany. Místa v radě obce si tato dvě uskupení rozdělila v poměru 3:2 ve prospěch Občané Čerčanska – SNK. Již zde však začínaly projevovat neshody mezi vládnoucím uskupením a opozicí a vznikat budoucí spor, který vyvrcholil komunálními volbami v roce 2022.

Tabulka 8 - Výsledky komunálních voleb 2018

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet získaných mandátů
číslo	Název kand. List.	abs.	v %		
1	**SNK ČERČANY**	3 585	22,76	15	3
2	**SPOLEČNĚ PRO ČERČANY**	1 249	7,93	15	1
3	**OBČANÉ ČERČANSKA – SNK**	7 540	47,87	15	8
4	**S občany pro občany = Čerčany**	3 376	21,43	15	3

Zdroj: vlastní zpracování dle www.volby.cz.

4.6.4 Volby do zastupitelstev – rok 2022

Volby do zastupitelstev v roce 2022 proběhly ve dnech 23. a 24. září. Pro obec se tyto volby staly specifickými především z důvodu vzniklého sporu mezi zastupiteli o budoucím rozšiřování obce. Součástí voleb bylo tedy i místní referendum. Voliči v referendu rozhodovali o:

1. zákazu zařazování dalších ploch o velikosti větší než 10000 m² do územního plánu obce jako plochu k bydlení;
2. o vypuštění plochy Z1-29 „Velký Barochov“ ze zastavitelného území a jeho ponechání v uzemním plánu jako území nezastavitelné.

Obrázek 6 - Hlavní předmět sporu

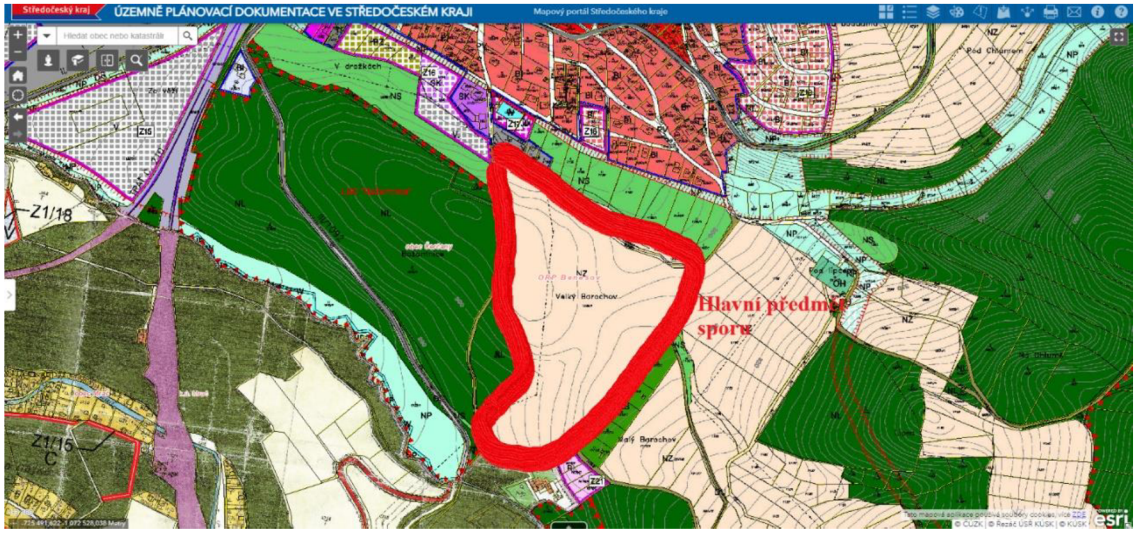

Zdroj: www.cuzk.cz

Přes 70 % voličů se vyjádřilo pro zákaz zařazování dalších ploch a vypuštění plochy Z1-29 ze zastavitelného území.

Volby do zastupitelstva byly tímto sporem výrazně poznamenány a názor voličů se z referenda promítl i do samotných výsledků. Sdružení nezávislých kandidátů OBČANÉ ČERČANSKA, které bojovalo především za zachování zmíněné oblasti jako zastavitelné plochy v územním plánu a které v roce 2018 s přehledem volby ovládlo, nyní zaznamenalo drtivou porážku. Vítězem se zde jasně stalo uskupení ČERČANY V OBRAZE, SNK, které si procentuálně se ziskem 55,21 % zajistilo 8 mandátů, tedy nadpoloviční většinu. I v tomto případě můžeme následně hovořit a vytvoření nadměrné koalice ideově propojené, neboť se uskupení ČERČANY V OBRAZE, SNK spojilo se sdružením Naše

Čerčany – SNK. Místa v radě obce si zde rozdělila v poměru 4:1 ve prospěch ČERČAN V OBRAZE, SNK.

Tabulka 9 - Výsledky komunálních voleb 2022

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet získaných mandátů
číslo	Název kand. list.	abs.	v %		
1	**OBČANÉ ČERČANSKA – SNK**	4 411	25,38	15	4
2	**ČERČANY V OBRAZE, SNK**	9 594	55,21	15	8
3	**Svoboda a př. Demokracie (SPD)**	125	0,72	2	0
4	**Naše Čerčany – SNK**	3 248	18,69	15	3

Zdroj: vlastní zpracování dle www.volby.cz

4.6.5 Personální rozbor v průřezu volbami

Schéma 1 - Personální obměna kandidátů v průřezu volebních období

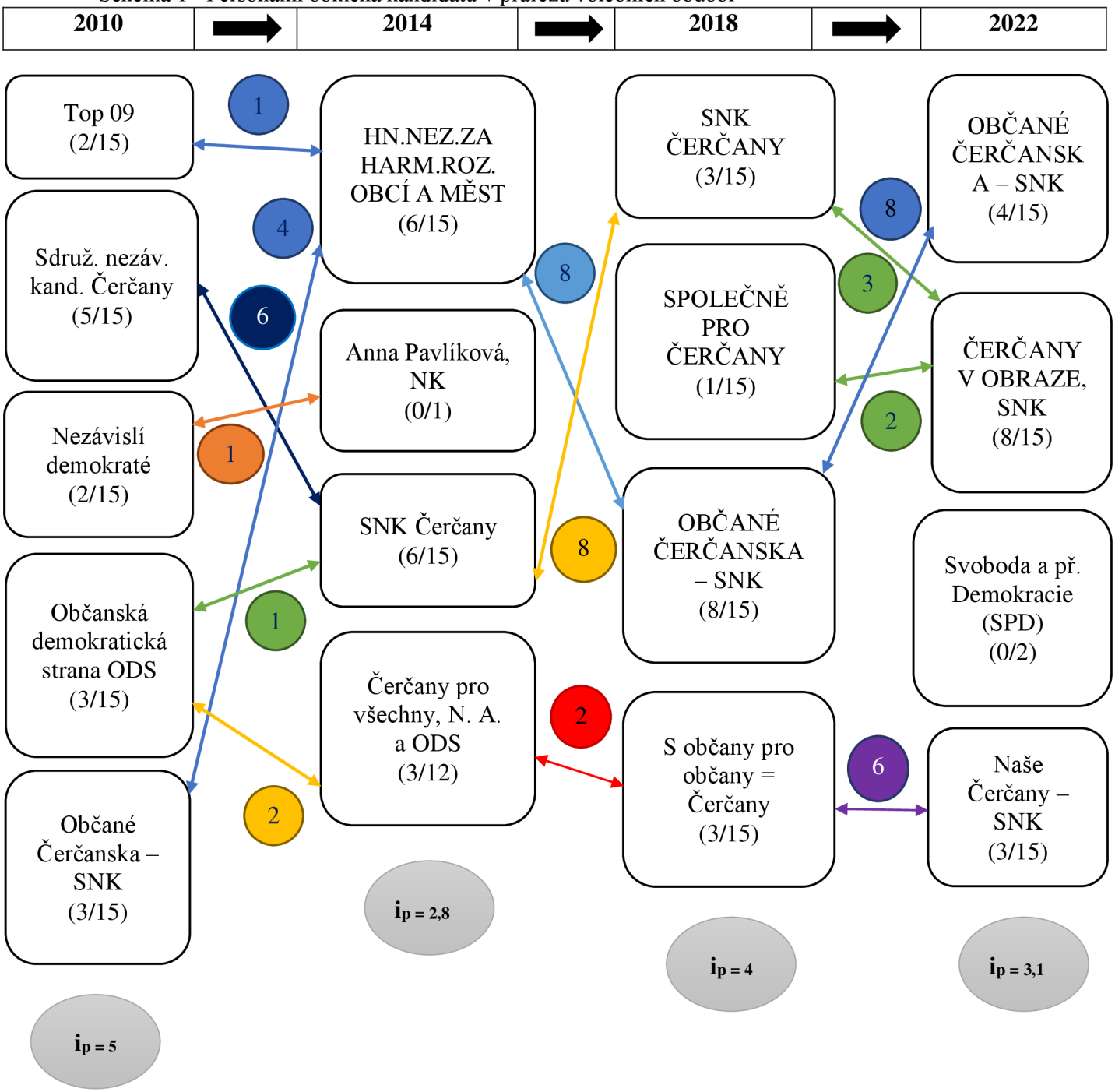

Pozn. i_p = Index plurality (kandidáti/zastupitelé)

Zdroj: vlastní zpracování dle www.volby.cz.

Na předchozím schématu můžeme pozorovat změny, které probíhaly v průběhu jednotlivých období mezi komunálními volbami v letech 2010–2022. V jednotlivých obrazcích jsou uvedeny názvy kandidátních listin v daném období. Společně s názvem jsou zde také doplněna čísla, kolik jednotlivé kandidátky získaly mandátů z celkového počtu.

Největší míru přesunu kandidátů můžeme pozorovat mezi volbami v roce 2010 a 2014, kdy můžeme říci, že došlo k zúžení kandidátních listin z kompletních 5 na pouhé 3, doplněné o jednoho nezávislého kandidáta.

Ze schématu je dále patrné, že zejména u SNK Čerčany a Občané Čerčanska – SNK se jádra těchto dvou kandidátních listin společně přesouvají a zůstávají nezměněná během jednotlivých let. U sdružení Občané Čerčanska – SNK může možná být zavádějící rok 2014, kdy její kandidáti kandidovali za Hnutí nezávislých za harmonický rozvoj obcí a měst. Zde také můžeme říci, že tato dvě sdružení již díky zmíněnému stabilnímu jádru neprocházela zásadními personálními obměnami, na rozdíl od ostatních kandidátních listin.

V roce 2022 pak můžeme vidět nově vzniklou kandidátní listinu Čerčany v Obraze, SNK, které na svou kandidátku získalo 3 členy z uskupení SNK Čerčany a 2 členy z uskupení Společně pro Čerčany.

Zároveň se také v rámci kandidátek Čerčany pro všechny, N. A. a ODS, S občany pro občany = Čerčany a následně v roce 2022 Naše Čerčany – SNK část kandidátů přesouvá v průběhu jednotlivých volebních roků výhradně po této ose.

Z hlediska indexu plurality, který nám říká, jaký je podíl mezi množstvím všech kandidátů a všech křesel zastupitelů, můžeme říci, že nejlepších hodnot dosáhl v letech 2010 a 2018, které nabídly nejvíce kandidátů.

4.7 Analýza rozhovorů

Následující část je věnována rozboru jednotlivých rozhovorů s vybranými zastupiteli obce Čerčany, a to včetně starosty a místostarostky. Jednotliví respondenti byli vybráni tak, aby pokryli co nejširší spektrum, především s ohledem na v současnosti přetrvávající rozkol. Části s přímou řečí jsou přepisy odpovědí získaných od respondentů.

4.7.1 Vývoj obce

Vývoj obce po roce 1989 je příliš obecný pojem pro zhodnocení, a to především z důvodu, kdy se převážná většina respondentů pohybuje v místní politice přibližně posledních 10 let, někteří z nich jsou dokonce členy zastupitelstva pouhý rok. Pokud však vezmeme v potaz právě již zmíněné období posledních 10–15 let, můžeme říci, že dochází k nepřetržitému rozvoji obce, ať už se jedná například o rozvoj infrastruktury (výstavba, či oprava silnic, vody, kanalizace), služeb (škola, školka, zdravotní služba, dům s pečovatelskou službou Hospic, supermarket TESCO), jak uvádí jeden z respondentů:

„Když se podíváte, tak každý rok jsme udělali nějakou velkou akci: výstavba tělocvičny, prostor před nádražím, přestavba Základní umělecké školy, dům s pečovatelskou službou, chodníky skrz obec, kompletní rekonstrukce čistírny odpadních vod, hřiště u školy.“

Dochází k rozvoji také po kulturní stránce (fotbalové mužstvo TJ Slavoj Čerčany, sbor dobrovolných hasičů, dále pořádané akce jako je například Čerčanské ochutnávání apod.). Další respondent dodává:

„Dříve tady nebyl tak velký kulturní a společenský život a já vnímám v posledních letech, že je tady hrozně moc lidí, kteří chtějí dělat sportovní, kulturní a stmelovací akce, tohle je tedy pozitivní trend, kdy se vlastně formuje pospolitost, že nejsme jen noclehárna Prahy a záleží nám na tom, aby se tu něco dělo.“

Velkou výhodou je přitom oproti jiným obcím v okolí Prahy, například již zmíněná železniční trať Praha – Benešov u Prahy, která má nezanedbatelný vliv na obyvatele obce, třeba v rámci dopravy do zaměstnání či za studiem. V současnosti se v obci plánuje výstavba nové budovy zdravotního střediska či rozšiřování a přístavba základní školy. Dá se tedy říci, že Čerčany mají v současnosti statut kvalitního místa pro život, který se snaží dále rozvíjet a zlepšovat. Další z respondentů k tomu dodává:

„Myslím si, že pro podstatnou část lidí ty Čerčany jsou vážně domovem v tom smyslu, že tady mají veškeré své aktivity a že tady pokryjí veškeré služby, které potřebují. Samozřejmě práci pro lidi zde asi moc nevytvoříme, ale důležité je pořádat akce, které mohou stmelovat tady místní komunitu.“

4.7.2 Současné problémy, spory a styl politiky v obci

S pozitivním rozvojem se však pojí také řada problémů. Ten nejpalčivější je právě územní plánování v rámci rozrůstání obce, kdy vzniká zásadní otázka, jestli se má obec dál extenzivně rozrůstat, nebo by se měl růst lehce zpomalit a mělo by pak postupně docházet spíše k zahušťování.

„Je tady velký konflikt v představě, jak by se Čerčany měli rozrůstat, z možností pojďme tady nasát tisíce lidí, ať si tady postavějí domy versus ne pojďme tady vytvářet obec.“

Z tohoto důvodu pramenilo i výše zmíněné referendum. I přes jednoznačné výsledky, kde se většina občanů vyjádřila proti další zástavbě v obci, však tento spor mezi zastupiteli dále přetrvává. Zároveň i dochází k tomu, že se tento střet rozvíjí a nově se k němu přidávají i spory mezi jednotlivými majiteli pozemků a zastupiteli o výstavbě mezi přidruženým Novým Městečkem a samotnými Čerčany, tedy rozšiřuje se počet lokalit.

Zástupci z řad poraženého sdružení Občané Čerčanska – SNK vidí současnou situaci lépe a chtějí řešit konflikt následujícím způsobem, jak odpovídá jeden z respondentů:

„Ano myslím si, že je to osobní, protože cokoliv vlastně navrhnu je špatně. Bohužel klasická lidská vlastnost, vždyť se mě to netýká, tak proč bych se staral. Jediný, kdo vlastně proti tomu vystupoval, byli lidé, kterým ty pozemky z územního plánu vyhodili. Měla být veřejná diskuze o územním plánu, ticho a najednou přišlo zadání změny územního plánu bez veřejné diskuze. Všechno, za co nás kritizovali, dělají vlastně ještě hůř než my.

Naopak vítězné uskupení Čerčany v obraze, SNK má na situaci naprosto odlišný názor:

„Ano, významným konfliktem, je zde územní plánování, kromě Velkého Barochova se to týká například možné zástavby mezi Novým Městečkem a železniční tratí. Vlastníci pozemků chtějí být mezi těmi, co budou mít zastavitelné pozemky. Problémem je, že ulice Mostecká je vyasfaltovaná polní cesta a v okamžiku, kdy vyroste i po druhé straně, tak tam

pozemní komunikaci, chodníky bude dělat obec a nepřijde mi správné, že obec nemůže být ta, na kterou spadnou náklady, a někdo jiný shrábne zisk.“

„Argument, že v těch domech budou bydlet lidé, kteří přinesou něco obci, pro zajímavost obec za jednoho trvale přihlášeného dostane 17 tisíc. To jsou peníze, které sice stačí na udržování současného stavu, ale nestačí už na ten rozvoj. Na vybudování silnice a chodníku to nestačí, tudíž ve výsledku si nemyslím, že by rozvoj měla za každou cenu platit obec, ale pohled vlastníků pozemků samozřejmě je, že čekají už dlouho, tak by tam měli být.“

Tento spor se promítá i do samotných jednání zastupitelstev. I v tomto případě na to mají zúčastněné strany jiný pohled, jak říká jeden ze zástupců sdružení Čerčany v Obraze, SNK:

„Viděl byste, když se dokážou a jsou to oni neuspokojení vlastníci pozemků, když se jeden z nich po třech hodinách přihlásí, že nechápe, proč by jeho projekt měl být kontroverzní, tak člověk hledá těžce sílu do dalšího vysvětlování. Mohli bychom to řešit ještě soubojem.“

Druhá strana z řad Občanů Čerčanska – SNK odpovídá:

„Absolutní arogance z jejich strany, ty lidi, kteří za nic nemůžou, se jich ptají, proč jste nám ty naše pozemky vyndali, o co jsou ty pozemky horší než jinde, řekněte nám ty důvody. Nejhorší jednání prostě a nejvtipnější je, že oni vlastně ten argument nemají.“

Dá se říci, že tento dlouhodobý spor, který můžeme vnímat jako typický příklad konfliktní linie, má v obci svým způsobem jedinečný ráz, kdy zásadněji dochází ke štěpení názorů zastupitelů.

Ostatní neshody, které zde probíhají, se dají spíše přisoudit tradičním situacím a rozdílným názorům, které bývají charakteristické pro většinu menších obcí. V podstatě se jedná o problémy, jako je potřeba výstavby nové mateřské školy, rekonstrukce a rozšíření základní školy, modernizace a rozvoj infrastruktury apod. Jeden z respondentů poznamenal:

„Ano máme sice rozdílný názor na spor ohledně územního plánování a v této otázce se neshodneme, nemyslím si však, že by to vytvářelo až tak negativní atmosféru, že bychom se spolu nebyli schopni bavit o jiných věcech, nebo že bychom si vzájemně dělali naschvály a působili si vzájemně problémy.“

Jeden ze zmíněných problémů do budoucna nastává právě v rámci mateřské školky a základní školy v rámci jejich kapacit. S tím souvisí napojení okolních obcí, jako jsou Čtyřkoly, Lštění, Přestavlky, Vranov, kdy převážná většina dětí dojíždí do školy právě do Čerčan. Jak poznamenává jeden z respondentů:

„V současnosti je kapacita školky na maximu, kapacita školy 2–3 roky budeme moci přijmout tři třídy, pak už ne. Pro zajímavost 40 % dětí ve škole je z jiných obcí. Je potřeba si tedy říci, a ne jenom zastupitelé, ale všichni obyvatelé, jak to chceme do budoucna. K tomu abychom mohli pojmout nové lidi, je potřeba vystavět novou mateřskou školku a rozšířit také základní školu.“

Druhý dodává:

„Samotná škola má s ohledem na Čerčany dvojnásobnou kapacitu, než obec potřebuje, právě však napojení okolních obcích zapříčiňuje to, že kapacita začíná být hraniční.“

4.7.3 Sestavování kandidátních listin

Sestavení kandidátní listiny do komunálních voleb bývá velmi náročný úkol. V podstatě se dá říci, že čím menší obec je, tím je složitější najít potencionálního starostu, k němu vhodný tým, stejně tak i členy zastupitelstva. Toto bez výjimky platí i pro Čerčany, ostatně jak uvádí jeden z respondentů:

„Pro kandidátku je zásadní to, abyste našel v první řadě někoho, kdo bude ochotný dělat starostu, když ho máte, tak ho postavíte na kandidátce dopředu. Ten pak musí být schopný sestavit za sebe tým, s kterým bude moct pracovat. Samozřejmě musíte koukat na to, abyste byl vy jako starosta volitelný, aby ti lidé za vámi byli volitelný, ale volitelný tak, abyste s nimi mohl spolupracovat. Když vás zvolí a povede se vám sestavit radu, zastupitelstvo, tak abyste měli většinu, tak můžete začít nějakým stylem zkoušet realizovat své představy. “

V převážné většině případů dochází k tomu, že samotná sdružení nezávislých kandidátů vznikají tak, že je určitá skupina lidí, která má představy o tom, jak by obec měla fungovat, kam by se měla ubírat apod. Tato část skupiny se dá považovat za jádro, na které se pak snažíte nabalit postupně další lidi. Toto platí i pro uskupení v Čerčanech:

„My jsme nejdřív byli takový úzký jádro 5–6 lidí, potřebovali jsme 15, takže jsme vytipovávali lidi, kteří by byli ochotní do toho jít, kteří mají zápal, morální kredit a obci něco můžou přinést.“

Další z respondentů dodává:

„Kandidátku jsme sestavovali tak, aby člověk na prvním místě směřoval na post starosty, na druhém místě na post místostarosty a za nimi potom dále kandidáti do rady.“

V obecních volbách však často nastává jeden možná i zásadní problém, a to při samotných volbách. V zásadě to vystihuje následující věta od jednoho z respondentů:

„V obecních volbách lidi volí známé, ale nevolí už s rozumem.“

Pro lepší vysvětlení uvádíme příklad od respondenta:

„Já ho znám, chodíme spolu do hospody. On šel na kandidátku, tak mu ten hlas hodím. Ale že se nejedná o nejostřejší nůž v šuplíku, a že u toho piva umí jenom kecat a vlastně není schopný ve skutečnosti nic udělat, to už nikoho nezajímá.“

Následně pak mohou nastávat situace, kdy lidé zvolí člověka, kterého znají, ale který vlastně nemá žádné zkušenosti, nemá se o co opřít, ale jen proto, že je známý, se může dostat do zastupitelstva, a to třeba na úkor někoho, kdo má více zkušeností, má za sebou vidět kus práce, ale není třeba tak populární. To může souviset i třeba se zájmovými skupinami v obci, jak odpovídá jeden z respondentů:

„Jestli je třeba na fotbale v obci trenér, kterého zná 300 lidí a těch 300 lidí mu potom ve volbách hodí hlas, tak mu to prostě hodí.“

V podstatě je tedy v komunálních volbách pro kandidáta nejzásadnější to, jak je nebo není známý mezi voliči. Od toho se pak ve většině případů odvíjí možný úspěch či neúspěch.

5. Závěr

Bakalářská práce byla zpracována na základě případové studie s cílem zjistit faktory ovlivňující formování orgánů místní samosprávy v obci Čerčany. Práce byla rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část věnovala pozornost definici základních pojmů, které byly nezbytné pro pochopení výstupů v praktické části práce.

Praktická část se v první řadě zaměřila na historii obce, kdy první zmínka sahá až do 14. století. Obec v průběhu následujících století zaznamenávala nepřetržitý rozvoj, který se naplno rozvinul především v 20. století a pokračuje až do současnosti. S tím samozřejmě souvisí následná demografická a socioekonomická analýza, kdy dochází v průběhu let ke konstantnímu nárůstu počtu obyvatel, ačkoliv by podle očekávání i odpovědí některých zastupitelů obec měla mít celkový počet obyvatel daleko vyšší.

V případě míry nezaměstnanosti se Čerčany drží dlouhodobě pod průměrem, a to nejen krajským, ale i celorepublikovým, což je kladný faktor. Pozitivně lze hodnotit i počet podnikatelských subjektů, které provozují svou činnost na území obce. Zde však musíme brát ohled na polohu obce, která je úzce navázána na okresní město Benešov a zároveň i hlavní město Prahu, kdy obě tato města mají na obec nezanedbatelný vliv.

V práci je také zohledněn obecní rozpočet mezi lety 2018–2022, na základě kterého obec počítala s mnohem vyššími výdaji. V tomto období by schodek během 5 let byl 172 milionů. Ve skutečnosti však byly výdaje o poznání nižší a obec nakonec skončila během tohoto období v kladných číslech.

Následně se práce zabývala již samotnými aktéry v politickém prostředí obce. Je potřeba vzít v potaz, že vzhledem k velikosti obce zde nenajdeme žádné politické strany či hnutí, které jsou známé z tradiční vrcholové politiky. Z dlouhodobého hlediska totiž ubývá lidí, kteří by byli nebo jsou ochotni vykonávat funkci ať už funkci zastupitele, případně starosty. V mnoha případech je tak vůbec úspěch, že jsou v obci vůbec schopni najít dostatek kandidátů do voleb a následně složit zastupitelstvo. V případě Čerčan sice situace není tak dramatická, ale pravdou je, že zde v posledních letech převažují nezávislí kandidáti, kteří vytvářejí sdružení, se kterými pak jdou do voleb, jelikož jako čistě jednotlivec není moc šancí na úspěch. V neposlední řadě stojí také za zmínku, že politická

příslušnost může v některých případech spíše kandidátům uškodit, než že by jim pomohla. I proto je lepší, zejména v menších obcích, se tomuto vyhnout.

Všechny výše zmíněné skutečnosti se pak propisují do další části práce, která se zaměřila na komparaci volebních výsledků v letech 2010–2022. V letech 2010 a 2014 můžeme pozorovat kandidátní listiny politických stran, je zde však patrný jejich úpadek a faktický zánik s ohledem na volby v letech 2018 a 2022. V roce 2010 se všech pět uskupení dostalo do zastupitelstva. Stejně tak tomu bylo v roce 2014, pokud pomineme nezávislého kandidáta, kdy se rovněž všechna sdružení dostala do zastupitelstva. V těchto dvou zmíněných obdobích došlo k vytvoření vládnoucí koalice minimální vítězné ideově propojené. V období 2018–2022 kandidovala pouze nezávislá sdružení, a to pouze s výjimkou v roce 2022, kdy se objevila kandidátka SPD, která však obsahovala pouze 2 kandidáty. Navíc v těchto dvou zmíněných obdobích se podařilo sdružením Občané Čerčanska – SNK v roce 2018, respektive Čerčany v Obraze, SNK v roce 2022, získat nadpoloviční většinu hlasů. Následně došlo k vytvoření nadměrné koalice ideově propojené. Z pohledu rozlohy obce a počtem kandidátních listin pak Čerčany můžeme zařadit mezi menší střední obce.

Závěrečná část práce byla zaměřena na rozbor rozhovorů s jednotlivými zastupiteli obce. Prakticky všichni respondenti se shodli na tom, že se obec konstantně rozvíjí, modernizuje a neustále zlepšuje podmínky pro zdejší občany. V současnosti však stojí Čerčany na rozcestí. Tím je myšleno budoucí rozšiřování obce ve smyslu výstavby a potenciální nabírání nových občanů. Díky tomuto problému proběhlo před volbami v roce 2022 referendum, kde se většina obyvatel obce vyjádřila proti dalšímu extenzivnímu rozšiřování. Tento spor se však táhne až do současnosti a nadále štěpí názory jednotlivých zastupitelů na daný problém. Z jejich odpovědí je patrné, že ani v dohledné době není zažehnání reálné.

Můžeme tedy na základě tohoto zjištění potvrdit, že se v tomto případě jedná o konfliktní linii, která z dlouhodobého hlediska štěpí zastupitele, a v jehož důsledku vzniklo i nové sdružení Čerčany v Obraze, SNK, které má zcela odlišný přístup a pohled na tento problém oproti svým předchůdcům. Bohužel to nevypadá, že by se v dohledné době spor vyřešil.

Kromě tohoto problému se však obec jinak potýká s obvyklými problémy, které má většina obcí v České republice. Těmi jsou především rozvoj infrastruktury, výstavba a rekonstrukce školy a školky, nebo také potřeba větších finančních prostředků.

Samotná jednání mezi zastupiteli pak probíhají v převážné většině v rámci dialogů a snahy o dosažení určitého konsenzu.

Závěrem tedy lze říct, že za faktory ovlivňující způsob formování orgánů místní samosprávy lze považovat tři pilíře. Jmenovitě se jedná o velikost obce a tomu odpovídající konkrétní charakter jednání, dále jde o její polohu, dostupnost a relativní blízkost Praze. Z toho pak plyne tlak na rozšiřování zástavby, a v poslední řadě konfliktní linii, která se v průřezu posledních dvou volebních období díky tomuto problému rozvinula.

6. Seznam použitých zdrojů

6.1 Literatura

BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

BĚHAL, Lumír a kol. Čerčany: 1356-2006. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1813-8.

BUBENÍČEK, Václav a KUBÁLEK, Michal. Konfliktní linie v malých obcích. Online. Acta Politologica. 2010, roč. 2, č. 3, s. 30–45. ISSN 1803-8220. Dostupné z: https://acpo.vedeckecasopisy.cz/publicFiles/00085.pdf. [cit. 2023-11-15].

ČMEJREK, Jaroslav. Obce a regiony jako politický prostor. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-87197-00-4.

ČMEJREK, Jaroslav; BUBENÍČEK, Václav a ČOPÍK, Jan. Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]. Politologie (Grada). Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

HLOUŠEK, Vít; KOPEČEK, Lubomír a ŠEDO, Jakub. Politické systémy. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-23-5.

CHYTILEK, Roman; ŠEDO, Jakub; LEBEDA, Tomáš a ČALOUD, Dalibor. Volební systémy. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073675486.

JÜPTNER, Petr. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue. 2004, roč. 10, č. 2, s. 80-101. ISSN 1211-0353.

KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. 1. vyd. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

KUBÁLEK, Michal a BUBENÍČEK, Václav. Charakter lokální politiky v suburbánním politickém prostoru. Online. Acta Politologica. 2012, roč. 4, č. 3, s. 284-305. ISSN 1803–8220. Dostupné z: https://acpo.vedeckecasopisy.cz/publicFiles/00322.pdf. [cit. 2023-11-15].

ŘÍCHOVÁ, Blanka. Úvod do současné politologie: Srovnávací analýza demokratických politických systémů. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-628-4.

6.2 Legislativní zdroje:

Zákon č. 128/2000 Sb.; o obcích

Zákon č. 491/2001 Sb.; o volbách do zastupitelstev obcí

6.3 Internetové zdroje:

Čerčany – oficiální stránky. Online. [cit. 2023-11-15]. Dostupné z: https://www.cercany.cz/.

Český statistický úřad | ČSÚ. Online. 2023. [cit. 2023-11-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/.

Český statistický úřad: Volby.cz. Online. 2023. [cit. 2023-11-15]. Dostupné z: https://www.volby.cz/.

ČÚZK. Online. 2023. [cit. 2023-11-15]. Dostupné z: https://www.cuzk.cz/.

Katastr nemovitostí. Online. ČÚZK. 2023. [cit. 2023-11-15]. Dostupné z: https://www.cuzk.cz/Katastr-nemovitosti.aspx.

Mapy.cz. Online. 2023. [cit. 2023-11-15]. Dostupné z: https://mapy.cz/.

Obec ČERČANY (BENEŠOV). Online. MON1TOR. [cit. 2023-11-15]. Dostupné z: https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00231584/prehled?rad=t&obdobi=2309.

Policie České republiky – KŘP Ústeckého kraje. Online. Policie.cz. 2018. [cit. 2023-11-15]. Dostupné z: https://www.policie.cz/clanek/ovlivnovani-voleb-na-chomutovsku.aspx

SCIENTIFIC AMERICAN. Online. 2023. [cit. 2023-11-15]. Dostupné z: https://www.scientificamerican.com/.

Ministerstvo vnitra České republiky. www.mvcr.cz [online]. [cit. 2023-11-24]. Dostupné z: https://www.mvcr.cz/volby/clanek/volby-v-cr.aspx

7. Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratek

7.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 - Gerrymandering příklad 19
Obrázek 2 - Rozloha Čerčan 30
Obrázek 3 - Znak Čerčan 31
Obrázek 4 - Vlajka Čerčan 31
Obrázek 5 - Katastr obce Čerčany 38
Obrázek 6 - Hlavní předmět sporu 45

7.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 - Počet zastupitelů podle velikosti obce 15
Tabulka 2 - Přírůstek obyvatelstva 34
Tabulka 3 - Podnikatelská aktivita v obci 37
Tabulka 4 - Schválený rozpočet obce mezi lety 2018–2022 39
Tabulka 5 - Skutečný rozpočet obce mezi lety 2018–2022 39
Tabulka 6 - Výsledky komunálních voleb 2010 43
Tabulka 7 - Výsledky komunálních voleb 2014 44
Tabulka 8 - Výsledky komunálních voleb 2018 44
Tabulka 9 - Výsledky komunálních voleb 2022 46

7.3 Seznam grafů

Graf 1 - Vývoj počtu obyvatel obce 32
Graf 2 - Vývoj počtu obyvatel obce mezi lety 2012–2022 33
Graf 3 - Věkové rozložení obyvatelstva 34
Graf 4 - Rozložení obyvatelstva podle pohlaví 35
Graf 5 - Míra nezaměstnanosti v obci 36
Graf 6 - Míra nezaměstnanosti ve srovnání se Středočeským krajem a s Českou republikou 36
Graf 7 - Příjmy obce v období 2018–2022 40
Graf 8 - Výdaje obce v období 2018–2022 41

7.4 Seznam schémat

Schéma 1 - Personální obměna kandidátů v průřezu volebních období 47

7.5 Seznam použitých zkratek

ODS – Občanská demokratická strana

SPD – Svoboda a přímá demokracie

TOP 09 – Tradice, Odpovědnost, Prosperita 2009

8. Přílohy

8.1 Příloha 1 – Otázky na zastupitele obce Čerčany

1. Zhodnoťte vývoj obce za posledních 20 let?

2. Jaké je podle Vás současné určení obce a jaké by ideálně mělo být?

3. Má obec s něčím v současné době problémy?

4. Vaše angažovanost v obecní politice? S čím jste do místního dění vstupoval, co Vám role zastupitele přinesla?

5. Jsou v obci skupiny, které zde hrají určitou roli v místním dění?

6. Jsou v obci politická uskupení, a jakou případně hrají roli?

7. Jakým způsobem jste sestavovali kandidátku a vybírali jednotlivé kandidáty?

8. Jsou v současnosti nějaké konflikty v obci a případně jaký mají charakter?

9. Jak postupujete při řešení samotných konfliktů?